

БЪЛГАРСКА Армия

armymedia.bg

Първият брой на "Военни известия" излиза на 14.02.1892 г.

Петък, 28 април 2023 г.

Брой 17 (24 213), година CXXXII

Не е за ръчна продажба. Цена за абонати 0,50 лв.

Тежко учение в кал и вятър

Още на стр. 4

Мощна отбрана и контраатака разигра по време на учение на полигон „Ново село“ многонационалната бойна група на НАТО в България. Около 500 военнорслужещи от Италия, България, Гърция, Албания, Северна Македония и Черна гора с повече от 100 единици техника демонстрираха точна стрелба с разнокалибрени оръжия и пълна координация в действията си въпреки тежките климатични условия – дъжд, вятър и кал.

Фото Красимир Тодоров

Полковник
Красимир Ташев:
При маньовъра
използвахме
нови очила
за нощно виждане

6

Ортопеди във ВМА
поставят стави,
изработени
на 3D принтер

14

Изборите в Турция –
битка на живот
и смърт за
Ердоган

19

Вдигат допълнителните възнаграждения в армията

Търси се
повишаване
на мотивацията
за изпълнение
на военната
служба

Спиргон СПИРДОНОВ

Промени на наредбата за условията, размерите и реда за изплащане на допълнителни възнаграждения за специфични условия на военна служба е подготвило Министерството на отбраната. С тях се търси повишаване на мотивацията на военнорслужещите за изпълнение на военната служба.

С 15% се повишава допълнителното заплащане за работа

във височинни и отдалечени райони, подземни защитни обекти, за носене на бойно и оперативное дежурство, както и други видове дежурства, определени в уставите на Въоръжените сили или заповеди на министъра на отбраната. Актуализират се с около 50% допълнителните възнаграждения за носене на бойно дежурство на летците по Air Policing в системата за ПВО на НАТО и за дежурство на екипажите

от детателния състав за аварийно-спасително осигуряване в съответното военно формирование, както и за поддържане на заповядана готовност за изпълнение на задачи за аварийно-спасително осигуряване, за всеки проплаван час и за работа под вода.

С около 100% ще нараснат допълнителните възнаграждения за участие в дейностите по непосредствената защита на населението при бедствия на

територията на България, във военни учения и мероприятия в полски условия на територията на страната и извън нея с непрекъсната продължителност повече от 24 часа и за изпълнение на военна служба на длъжности в многонационалното формирование на територията на страната „Бойна група за изпълнение на дейности по усилен бдителност на Алианса“.

Още на стр. 5

Търсят решения за сигурността в Черно море

Спирдон СПИРДОНОВ

Второто издание на Черноморския форум се проведе в София. То бе открито от заместник-министъра на отбраната Теодора Генчовска, началника на отбраната адмирал Емил Ефтимов, командира на ВМС контраадмирал Кирил Михайлов и командващия Съюзното компонентно командване на НАТО в Неапол адмирал Спюарт Мънч. Основната тема бе „Морската сигурност в Черно море в епоха на конфликт“. Тя е продиктувана от променената ситуация в Черноморския регион вследствие на военния конфликт в Украйна.

За първи път в България се провежда форум, който е посветен изцяло на морската сигурност в Черно море, каза след откриването контраадмирал Михайлов. Организатори на форума бяха той и адмирал Мънч. Участваха представители от България, Франция, Гruzия, Румъния, Турция, Украйна, Великобритания, САЩ и командването на НАТО.

През годините военните органи на България сме поставяли последователно въпросите за сигурността в Черно море, припомни адмирал Ефтимов. Според него трябва да разви-

Непосредствена заплаха за България няма, каза началникът на отбраната адмирал Емил Ефтимов

ваме собствените си способности, системата за колективна сигурност, да работим заедно и да разчитаме на надеждна ситуационна осведоменост.

От името на политическото ръководство на МО заместник-министър Генчовска благодари на командира на ВМС и на началника на отбраната за организацията на събитието. От тук нататък трябва да изградим необходимите способности, посочи заместник-министърът.

Адмирал Мънч оцени ролята на България за създаването на Черноморски координационен център. Той благодари и на Българската ВМС за тяхната ангажираност за сигурността в Черноморския регион, която определи като глобална сигурност. Адмирал Мънч каза още, че в Черноморския регион Русия е създавала замразени конфликти. Това е източната граница на евроатлантическата територия и ние сме тук, за да защитаваме всеки съюзник от НАТО, отбеляза командващият Съюзното компонентно ко-

мандване на НАТО в Неапол.

Най-реалната заплаха за България с оглед на войната в Украйна е минната опасност, отговори на въпрос адмирал Ефтимов. Благодарение на усилията на ВМС на нея се реагира адекватно, каза той. Можем да кажем, че непосредствена заплаха за България няма, заяви началникът на отбраната.

Морска сигурност е всеобхватно понятие, което включва не само хората на брега, но най-вече корабоплаването, сигурността на енергийната инфраструктура, на всички, чието препитание е морето – рибари, круизни лодки и др., отговори на въпрос на в. „Българска армия“ контраадмирал Михайлов. Отговорностите на ВМС са основно във вътрешността на морето, по бреговата част задълженията са на други структури. ВМС обаче, допълни командирът им, винаги са подпомагали операции по търсене и спасяване, свързани с издирване на бедстващи хора в морето.

Бодра смяна средношколци трампят гейминг за стрелба с „Калашников“

Светлозар СТОЯНОВ

Наг 120 ученици от 8. го 12. клас от три водещи казанлъшки гимназии загърбиха за няколко часа компютърните игри и отстреля на виртуални мишени, като се включиха в занятие по огнева подготовка на Учебен полигон „Полбето“ в Казанлък. След усвояване на мерките за безопасност и материалната част на стрелковото оръжие учениците взеха участие в стрелба с пистолет „Макаров“, АК 47 и лека картечница „Калашников“. Това е поредното, а за абитуриентите – последното занятие на клубовете по интереси „Приятел на армията“, създадени преди няколко години в повечето училища в Града на розите.

С огромно желание и готовност средношколците се включиха в стрелбата, като момчетата не отстъпваха на момчетата по смелост и точност при поразяване на мишените.

„По време на занятията в клуб „Приятел на армията“

гимназистите се научават как да разпознават и съобщават оръжието, как се пълни, как се празни, както и се запознават с всички мерки за безопасност“, сподели главният сержант на 61-ва Стрелска механизирена бригада старшина Петко Гамисhev. „Накрая на тези занятия се съставя протокол, на който те се разписват, че са запознати и издат тук на полигона, за да избършеш т. нар. практическа част“, допълни още той.

Клубовете по интереси „Приятел на армията“ в Казанлък вече се радват на традиционен интерес от страна на учениците, макар и в началото да са подхождали с нежелание и слаб интерес, признават техните преподаватели. По време на военната подготовка в клас военнослужещите от 61-ва бригада разкриват направленията, в които работи Българската армия – отбрана, действия в „специфична среда“, инженерно и медицинско осигуряване, действия при стихийни бедствия и промишлени аварии, родолюбиво и патриотично възпитание.

Фото авторът

Корабът от Антарктида пристига във Варна на 2 май

Военният научноизследователски кораб „Св. св. Кирил и Методий“ (НИК-421) се очаква да застане на Морската гара във Варна на 2 май (вторник) в 10,00 ч. след 126-дневно плаване до Антарктида и обратно. Това съобщиха от Българския антарктически институт към БАН.

НИК-421 е първият български кораб, достигнал до о. Ливингстън, Антарктика. Корабът взе участие в 31-вата Национална антарктическа експедиция, като

достави на българската антарктическа база „Св. Климент Охридски“ строителни материали, необходими за изграждането на новия лабораторен блок, както и 50 т товари за испанските бази „Хуан Карлос I“ на о. Ливингстън и „Габриел де Кастеля“ на о. Диселън. За посрещането на кораба на Морската гара се предвижда официална церемония, организирана от Военноморското училище, която е открита за посещение. (БА)

Още на стр. 9

Накратко

Институтът „Големи данни в полза на интелигентно обществото“ към СУ „Св. Климент Охридски“ участва като тестови център за нови технологии от мрежата DIANA в среща за представяне на фонда на НАТО за иновации и на Ускорителя на НАТО за стимулиране на иновациите в отбраната. На събитието беше представен и Институт по отбрана „Проф. Цветан Лазаров“, другият тестови център на DIANA в България.

Стрелба с членовете от клуб „Приятел на армията“ се състояха вчера на УЦ „Анево“ на 61 Стрелска механизирена бригада съгласно плана за съвместна дейност през учебната 2022/2023 г. Ученици от средни училища в Карлово, Сопот, Брезово и Хисаря участваха в занятия по огнева подготовка.

С тържество и връчване на отлация ще бъде честван вековният юбилей на ветерана от Втората световна война Христо Христов. Празникът ще се състои в плевенското село Мечка на 28 април, точно на рождения ден на юбиляра. Той е единственият жив ветеран от Втората световна война в Плевенска област.

Фото ВМА

Симпозиум и хирургия на живо във ВМА

Военномедицинската академия (ВМА) ще бъде домакин на 13-тия симпозиум „Ендоурология и минимално инвазивна хирургия“ на 28–29 април 2023 г. Научната програма включва лекции, дебати, сесии с хирургия на живо, които ще се излъчват директно от напълно обновените операционни зали, оборудвани с последно поколение апаратура, инструментариум и последно поколение енергийни източници и лазери, коментира проф. Илия Салтиров, ръководител на Катедра

„Урология и нефрология“ и председател на Организационния комитет.

В Научния комитет на събитието освен български ще вземат участие и 12 международни експерти в областта на ендоурологията и уролитиазата, които ще представят актуални новости в диагностиката и лечението на урологичните заболявания. Участниците ще имат възможност да представят своите опит по време на модераторната постерна и видеосесия. (БА)

Първокурсниците пилоти разпериха криле

31 първокурсници от пилотското класно – специализация „Летец-пилот“ на ВВВУ „Георги Бенковски“, извършиха първите си парашутни скокове под ръководството на екип инструктори от в.ф. 32040 – Крумово. Курсантите скачаха в продължение на 2 дни от самолет А-410 с командир капитан Анатоли Емилов, който през първия ден бе с втори пилот старши лейтенант Стилиян Гавраилов и борден техник старшина Васил Василев, а през втория – с втори пилот старши лейтенант Николаета Наукова и борден техник старши лейтенант Преслав

Димитров.

Курсантите изпълниха опознавателни и тренировъчни скокове с парашутна система с кръгъл купол МС-6 с незабавно разтваряне на парашута. Със скоковете бъдещите пилоти доказаха, че са придобили умения за управление на парашута във въздуха и при приземяване, както и че са усвоили правилата за напускане на летателния апарат, научили са дейностите при особени случаи по преодоляване на препятствия и безопасно приземяване.

Курсантите изпълниха скоковете от 600 м. Силата на приземния вятър за парашут с

кръгъл купол не би трябвало да бъде повече от 6 м/с, но през първия ден се доближава до граничната стойност.

Първият курсант, повел колоната от парашутисти, бе Анатоли Луканов. Най-добър резултат от двата скока постигна

курсант Митко Асенов. Много добре се справиха със скоковете и летиме девошки от летателното класно. (БА)

Дискутираха укрепването на Източния фланг на НАТО

Министър
Димитър Стоянов:
Да се изгради
по-високо ниво
на регионално
сътрудничество

Укрепването на Източния фланг на НАТО бе обсъдено по време на срещата на министрите на отбраната на държавите от формата „Букурещ 9“ (Б-9) във Варшава, в която участва министърът на отбраната Димитър Стоянов и заместник-министър Теодора Генчовска. На форума бяха дискутирани изпълнението на решенията от Мадрид и пътят до срещата на върха на НАТО във Вилнюс,

засилването на възпиращия и отбранителния потенциал на Алианса, както и оказването помощ от НАТО и ЕС за изграждане на отбранителен капацитет на най-уязвимите страни партньори – Молдова, Грузия и Босна и Херцеговина. Обсъдени бяха и усилията на НАТО и ЕС за подпомагане на Украйна, информираха от МО. „Колективна отговорност е да се приложат общите реше-

ния бързо и в пълен аспект, да се изгради по-високо ниво на регионално и междунституционално сътрудничество в подкрепа на колективната сигурност и бъдещето на нашите нации“, заяви министър Димитър Стоянов в изказването си. Той акцентира върху необходимостта от адаптиране към новите реалности и осигуряване на надеждно възпиране и отбрана по Източния фланг,

гарантирани от боеготови многонационални бойни групи. В началото на изказването си българският министър на отбраната поздрави Финландия за присъединяването ѝ към НАТО и посочи, че е от значителна важност в Балтийския регион и по Източния фланг на Алианса да има още един силен и надежден съюзник.

„Нашата сигурност е неизменно свързана със сигурността на регионалните съседни, и в частност на Република Молдова, Грузия и Босна и Херцеговина. България остава ангажирана с подкрепата на тези страни както на двустранна основа, така и чрез съществувашите инструменти на ЕС и НАТО“, каза още министърът.

Б-9 е многостранен формат за консултации и диалог по въпроси на сигурността, в който участват 9 страни – членки от Източния фланг на НАТО – България, Естония, Латвия, Литва, Полша, Румъния, Словакия, Унгария и Чехия. Във форума във Варшава участваха още представители от НАТО и държавният секретар по отбраната на Великобритания Бен Уолъс. След проведената среща министрите на отбраната приеха обща позиция, в която изразиха подкрепата си за Украйна и подчертаха необходимостта от пълно и навременно прилагане на решенията от срещата на върха в Мадрид по отношение на предната отбрана. (БА)

Фото МО

Прояви в София за Пазника на Българската армия

По случай 6 май – Ден на храбростта и Празник на Българската армия, в София ще бъдат проведени следните тържествени мероприятия:

■ На 3 май 2023 г. от 18:00 ч. на 100 м северно от Националния дворец на културата – Музикален парад на военните духови оркестри;

■ На 5 май 2023 г. от 18:00 ч. в зала 1 на Националния дворец на културата – Тържествен концерт с участието на Представителния ансамбъл на Въоръже-

ните сили и военните духови оркестри. ВХОД СВОБОДЕН!

■ На 5 май 2023 г. от 21:00 ч. – Празнична илюминация от огнева позиция в Борисовата градина;

■ На 6 май 2023 г. от 10:00 ч. – Тържествен водосвет и военен парад на площад „Княз Александър I“;

■ На 6 май 2023 г. от 12:00 ч. – Тържествена смяна на почетния звардеевски караул пред сградата на Административния на президента на Република България.

Извършиха оглед на съмнителен предмет в морето

Екип от Военноморските сили извърши оглед на предмет, наподобяващ морска мина, забелязан на 24 април на около 700 м от брега до с. Българево. Веднага след сигнала към посочения район се отправят военнослужещи на борда на лодка тип „Зодиак“ със задача да класифицират плаващия обект

и при необходимост да го обезвредят. При огледа те установяват, че предметът не представлява мина и навигационна опасност, информираха от ВМС. Задачата е изпълнена по искане на областния управител на област Добрич и заповед на началника на отбраната. (БА)

Фото ВМС

Въввежда се Военно обучение в училищата

В изпълнение на изискване на чл. 58, ал. 1 от Закона за резерва на въоръжените сили на Република България правителството одобри Наредба за условията и реда за организиране, провеждане и осигуряване на обучението на българските граждани за защита на Отечеството, събщиша от МО.

С наредбата се регламентира обучението на учениците от 10 и 11 клас на средното образование, както и подготовката на военнослужещите и цивилните служители за провеждане на обучение на ученици. В отделен раздел е определена и процедурата по кандидатстване и обучение на български граждани, отговарящи на условията на разпоредба от Закона за резерва във въоръжените сили на Република България, касаеща придобиването

на квалификация „Офицер от резерва“ във висшите военни училища.

Проектът предвижда обучението да влезе в сила от учебната 2023/2024 г. То ще се осъществява в рамките на часа на класа за общо 10 учебни часа, разделени на два етапа – по 5 часа в 10 и в 11 клас.

Обучението ще се провежда в присъствието на класния ръководител от военни или цивилни служители от МО или структури на пряко подчинение на министъра на отбраната.

Изпълнението на постановлението ще допринесе за по-добро и съобразено с интересите на учениците и учебната програма обучение за защита на Отечеството. Ще се даде възможност на българските граждани да получат военна подготовка, коментираха от МО. (БА)

Бойно катеначо

Андрей РАНГЕЛОВ

Истинско военно катеначо с непробиваема защита и неудържима контраатака, и естествено – с доминиращо италианско участие, се разигра на полигон „Ново село“ по време на

сертификационното учение Celeritate

(от италиански – „Ускорение“, б. р.) на многонационалната бойна група в България. Около 500 военнослужещи от 6 държави от НАТО – Италия, България, Гърция, Албания, Северна Македония и Черна гора, с повече от 100 единици техника демонстрираха способностите си по отбрана и контраатака независимо от почти непрестанния дъжд, вятъра и калта по полигона „Ново село“ кънтя и тътна от грохота на оръдия, минохвъргачки, картечници и автомати, както и от скоростното придвижване между позициите на колесни и верижни бойни машини.

Според учебния сценарий, който беше под общата шапка на ученията Defender Europe, многонационалната бойна група трябваше да спре настъплението на противниковата механизирана бригада и да контраатакува.

Подполковник Велин Кехайов

на „Ново село“

Воини от 6 държави разиграха мощна отбрана и контраатака независимо от дъжда, вятъра и калта по полигона

Генерал-майор Валери Цолов

Полковник Андреа Фратичели

Мобилната операция на бойната група имаше три фази, в които бяха разиграни възпрепятстване на изнасянето и развързването на противника, канализирането и спирането му, както и провеждането на контраатака.

Съвсем като в защитната футболна тактика катеначо, изобретена и успешно прилагана от италианците през 60-те години на XX век, учението започна с

мощни отбранителни действия

Яростен огън на десетки дула громеше позициите на противника.

В бойните стрелби се включиха 155-мм самоходни гаубици, български

Военнослужещите и техниката изпълниха задачите си въпреки лошото време и тежките условия на полигона
Фото Крассимир Тодоров

гарски 122-мм самоходни гаубици, гръцки самоходни противотанкови установки. Сред най-дейната техника беше италианската

колесна бойна машина „Фреча“ с автоматично 30-мм оръдие, както и други машини на същата база, включително самоходни противотанкови установки „Спайк“ и 120-мм минохвъргачки. Български МТЛБ, гръцки машини за борба с танкове, албански и северномакедонски хъмвита, както и черногорски машини, снабдени с 12,7-мм картечници, също изпълняваха бързо и ефективно задачите си.

Изстрелите попадаха право в целите, отдалечени в някои случаи на 5–6 км по баирите на полигона. И, както е в реалното катеначо, след като издържаша атаката на вражеските сили, войните от бойната група преминаха в контрастъпление, отблъснаха противника и постигнаха победа.

Учението е върхът в подготовката

на този етап на втората ротация на италианската бойна група, каза пред журналисти командирът на Съвместното командване на силите генерал-майор Валери Цолов. След приключването на учението той прие строя на участниците и поздрави военнослужещите с

Снайперисти търсят най-добра позиция

успешното им представяне.

„Учението показва, че формираната от другите нации, които преди това се ротираха, са интегрирани в състава на бойната група. За нас е изключително удоволствие, че имаме възможност да тренираме съвместно в многонационална среда, и това е бъдещето пред нашите армии“, изтъкна генерал-майор Цолов пред репортерите. Той изказа своята благодарност на командира на бойната група – италианския полковник Андреа Фратичели и на заместник-командира на бойната група подполковник Велин Кехайов.

Способни сме да си взаимодействаме, да работим заедно много добре и да имаме пълни оперативни способности, заяви пред журналистите полковник Фратичели. Той изказа благодарност на българската страна за домакинството на бойната група и за пълната подкрепа за формирането.

„Учението потвърди деклариранието от декември 2022 г. оперативни способности на бойната група. Това, което видяхте днес, е дело на труда, усилията и разбира се, на пълната поддръжка от нашите командвания – на Сухопътни войски и Втора механизирана бригада“, каза пред журналистите подполковник Кехайов. По думите му

интеграцията в бойната група

не е била никакъв проблем за българските военнослужещи.

В отговор на въпрос на в. „Българска армия“ подполковник Кехайов съобщи, че на парада в София на 6 май – Денят на храбростта и Празник на Българската армия, е предвидено и участието на бойната група, която ще бъде представена от един блок от военнослужещи и няколко машини.

Учението демонстрира успешната координация в действията на войните от различните нации, участващи в бойната група

Спирдон СПИРДОНОВ

Промени на наредбата за условията, размерите и реда за изплащане на допълнителни възнаграждения за специфични условия на военна служба и труд е подготвило Министерството на отбраната. С тях се търси повишаване на мотивацията на военнослужещите за изпълнение на военната служба, преодоляване на негативните последици от некомпекта във въоръжените сили и изпълнение на поетите ангажменти по отношение на задълженията ни в контекста на въведените от НАТО усилени мерки за бдителност.

С 15% например се повишава допълнителното заплащане за работа във височинни и отдалечени райони, подземни защитни обекти, за носене на бойно и оперативно дежурство, както и други видове дежурства, определени в уставите на Въоръжените сили или заповеди на министъра на отбраната.

Актуализират се с около 50% допълнителните възнаграждения за носене на бойно дежурство на летците по Air Policing в системата за ПВО на НАТО и за дежурство на екипажите от летателния състав за аварийно-спасително осигуряване в съответното военно формиране, както и за поддържане на заповядана готовност за изпълнение на задачи за аварийно-спаси-

Вдигат допълнителните възнаграждения в армията

Търси се повишаване на мотивацията за изпълнение на военната служба

телно осигуряване, за всеки проплаван час и за работа под вода.

С около 100% ще нараснат допълнителните възнаграждения за участие в мероприятия

по непосредствената защита на населението при бедствия на територията на България, във военни учения и мероприятия в полски условия на територията на страната

и извън нея с непрекъсната продължителност повече от 24 часа и за изпълнение на военна служба на длъжности в многонационалното формиране на територията

на страната „Бойна група за изпълнение на дейности по усилен бдителност на Алианса“.

Нов момент в наредбата е допълнителното възнаграждение за носене на бойно дежурство от авиационния инженерно-технически състав по Air Policing в системата за ПВО на НАТО в размер на 36 лв. Прецизират се и някои допълнителни разпоредби. Към видовете „сложна детателна подготовка“ се добавят „полет за търсене и спасяване“ и „полет за медицинска евакуация“. Права по наредбата ще имат и длъжностите за медицински персонал – борден.

Във връзка с необходимостта от предстоящата ротация и своевременното окомплектоване на Бойната група за изпълнение на дейности по усилен бдителност на Алианса и достигането на пълна оперативна готовност се предвижда наредбата да влезе в сила от 1 юни т.г., се посочва в мотивите към проекта.

Нов командир на 91-ви инженерен батальон

Майор Даниел Маринов встъпи в командирската си длъжност и развя бойното знаме на батальона. Фото СВ

На тържествен ритуал командирът на 91-ви инженерен батальон за обща поддръжка – Пловдив, подполковник Петко Петков, в присъствието на ВРИД командира на 55-и инженерен полк – Белево, подполковник Стоян Митков и комисия от полка сдаде командването на началника на щаба майор Даниел Маринов. Представителното знаме на батальона бе прието чисто и неопетнено, съобщиха от СВ.

В словото си подполковник Петков благодари на личния състав на 91-ви инженерен батальон за съв-

местната работа през годините, за положените усилия и старанията от страна на военнослужещите и пожела на всички „здраве, неизчерпаеми сили, спорни дела и много успехи, които да съпътстват добрия имидж и затвърждаването на доброто име на батальона“. На майор Маринов той пожела вяла и енергия за справяне с предизвикателствата пред батальона и със същата отговорност и въискателност да се отнася и към новата длъжност. Ритуалът завърши с преминаване в тържествен марш. (БА)

Започна летателната тренировка „Тракийска звезда 2023“

Съвместната летателна тренировка „Тракийска звезда 2023“ с участие на сили и средства от Военновъздушните сили (ВВС) на България и ВВС на Гърция се провежда от 24 до 28 април, съобщиха от МО. Общ ръководител на тренировката е командирът на ВВС генерал-майор Димитър Петров.

По време на „Тракийска звезда 2023“ се изпълняват следните задачи: въздушен бой с изпребителни на средна височина, отбранителни и настъпателни

въздушни операции, тактически прехвати, визуално въздушно разузнаване, полети по маршрут на малка и пределно малка височина, непосредствена авиационна поддръжка, търсене и нанасяне на условни удари по земни (морски) обекти.

От българска страна участва личен състав и авиационна, самолетообслужваща и специална техника, осигуряващи и обслужващи средства от Военни формирования 28000 – Граф Игнатиево, 26030 – Базмер,

32040 – Крумово, 44510 – София, и 22320 – Божурище. Гръцките ВВС изпълняват полети със самолети Ф-16 без кацане на българско летище.

Сред целите на тренировката са постигането на по-висока оперативна съвместимост на ВВС за участие в операции под егидата на НАТО; повишаването на теоретичната, тактико-специалната и летателната подготовка на личния състав; усъвършенстването на работата в международна среда. (БА)

Участниците в учението изпълняваха разнообразни задачи по воденето на отбранителен бой. Фото СВ

Ротно-тактическо учение с бойна стрелба на „Сливница“

Откриха паметник на Левски в Хисаря

Бюст-паметник на Васил Левски бе открит в Хисаря. В тържествения ритуал участва Военният духов оркестър и почетен караул от състава на 1-ви механизирания батальон на 61-ва Стрелска бригада. Словом в памет на най-славната и ге-

роична личност в българската история – Апостола на свободата, произнесоха кметът на Хисаря инж. Пенка Ганева и кметът на Карлово г-р Емил Кабауванов.

В знак на признателност към живота и делото на Васил

Левски бяха поднесени венци от командира на 61-ва механизирания батальон бригаден генерал Маргарит Михайлов, кмета на Хисаря и председателя на Общинския съвет на Хисаря инж. Науден Павлов, както и цветя от родолюбиви гости. (БА)

стрелба на „Сливница“

На учебен център „Сливница“ се състоя ротно-тактическо учение с бойна стрелба с 1-ва механизирания рота с командир старши лейтенант Егелин Цветков, усилен със смесен противотанков взвод от 10-и механизирания батальон Враца, от състава на 3-то бригадно командване – Благоевград. Учението с ръководи-

тел подполковник Симеон Гаджев – командир на 10-и механизирания батальон, беше на тема „Механизирания рота в отбрана“. В него участваха над 70 военнослужещи с 14 единици бойна и специална техника. По време на учението бяха изпълнени задачи по организиране на отбраната и водене на отбранителния бой. (БА)

Полковник Красимир Ташев:

При маньовъра използвахме нови очила за нощно виждане

Това отбеляза след полево обучение на полигон „Корен“ командирът на 4-ти артилерийски полк

Цончо ДРАГАНСКИ

– Господин полковник, имаше ли новости в първото полево обучение на 4-ти артилерийски полк на полигон „Корен“?

– През втората част на обучението две от батареите започваха тактическите си учения от източния край на полигон „Корен“. Този терен дава много добри условия за извършване на маньовър със сили и средства. И ръководствата на двете учения направиха така, че да не се засичат формированията и да имат по-голямо пространство за развъртане. При маньовъра използвахме и очила за нощно виждане. А 150 души тестваха нов начин на изхранване с пакети, изготвени от Института по отбрана.

– Как се отразиха на подготовката тежките климатични условия?

– Да, ученията и самите стрелби преминаха при дъжд и поройко при бурен вятър. Но тежките климатични условия са били винаги предизвикателство за нас. Проблем е само при стрелбите, защото при силен вятър трябва да се съобразяваме изключително много с условията, за да намалим възможността за разсейване на развирите. Използвахме малко количество от боеприпаси за тренировките и се съсредоточихме към определена точност, която трябва да постигнем. Ученията през първата седмица се характеризираха с много вятър и силен дъжд, с много ниски температури. Хората бяха на палатки, маньовърът бе затруднен, тъй като черните пътища при дъжда бяха доста разкаляни... Но преходите при тези условия бяха добри тренировки за водачите на машините. При маньовъра вечерно време използвахме новите очила за нощно виждане, получени от Командването на Сухопътните войски. Те способстваха за извършване на скрит маньовър през нощта, без да се използват

фаровете и други осветителни елементи. Водачите и старшите на машини бяха с такива очила. Така че тези тренировки бяха наистина комплексни.

– При обучението взехте ли предвид направените изводи и поуки от полковното учение през миналата година „Стоманен щит-22“?

– Районите, които можем да използваме близо до пункта за постоянна дислокация, намаляват и имаме доста ограничения при нашето обучение на местността. Затова и тези учения ги провеждаме тук, на полигон „Корен“. А на това обучение участваха само формирования от нашия полк и разполагахме с целия полигон за извършване на маньовър на големи разстояния. Развъртането бе така, както трябва да е в реални условия, на голям фронт, на голяма дълбочина... Забелязани не точности в „Стоманен щит-22“, на които трябва да наблегнем в полевата подготовка, бяха по извършване на маньовър със сили и средства от различни позиции и райони за бойно използване. И сега личният състав действаше при команди „За бой!“ и „Отбой!“, придвижваше се от едно място на друго по най-бързия начин. Така се тренираха самите разчети, защото те са тези, които се натоварват при маньовъра. Натоварихме и офицерите там, където те трябва

да обърнат внимание – по въпроси на организацията на боя на местността, налагане на всички елементи, на всичко онова, което сме планирали в командните пунктове за участие в операцията. Подготовката бе особено полезна за командирите на взводове. Те трябва да се учат, да свикват, когато излизат на местността, да поставят задачи на командирите на разчети и отделения. И всеки войник да знае, че неговият командир е мислил за него как да го използва, така че да го защити и да изпълни задачите си. Това са някои от въпросите, които отработвахме в ученията. Направихме ги по няколко пъти, така че самите командири добиха увереност в това, което трябва да правят.

– Намалихте ли времето за изпълнение на задачите, както бяха вашите намерения?

– Това стана през първата седмица при изпълнението на огневите задачи. Имаме резерви, има какво още да направим. Но тези въпроси ще продължим да ги тренираме и в учебните кабинети, и в пункта за постоянна дислокация. Артилерийските ни разчети действат достатъчно добре и при тях е трудно още да се намали времето. Основно сме взели мерки времето за комуникация, за предаване на командите от щаба на полка до батареите да бъде намалено. Надяваме се на следващото полево обучение да постигнем още по-добри резултати в това отношение. Ще се опитаме да направим системата за управление

по-гъвкава и в същото време – по-кратка. И времето, което ще бъде необходимо за поставяне на задачите от командния пункт на полка до командирите на батареите, да бъде изключително кратко. Смятам, че можем да го направим.

– Как компенсирате недостига на офицери в полево обучение?

– Много е зле попълнение с командири на взводове. При последните две учения на батареите нямаше щатни командири на взводове. Но двете батареи бяха попълнени с командири от други батареи, за които това също бе една пълноценна тренировка. Да, имаме недостиг на офицери, но трябва да обучаваме всички тези, с които разполагаме.

– Формирования от 4-ти полк ще участват ли в голямото учение „Пирински страж-23“ в края на май?

– Нашият полк е включен в това учение с една артилерийска батарея и една противотанкова батарея.

– На „Корен“ бяха и курсанти от факултет „Артилерия, ПВО и КИС“ на НВУ „Васил Левски“. Успяха ли тези бъдещи офицери да придобият по-голям практически опит?

– 11-те курсанти бяха от специалност „Артилерийско инструментално разузнаване“. Отделихме хора от полка, които притежават същата специалност и могат да им предадат голяма част от практическите въпроси. Показахме им техниката, с

Полковник Красимир Ташев завършва Висшето военно училище в Шумен през 1990 г. със специалност „Полева артилерия“. Започва службата си като офицер в 34-и мотострелков полк в Момчилград, където е старши офицер и командир на минохвъргачна батарея, командир на самоходна батарея и началник-щаб на дивизион. След обучението си във Военната академия, през 2000 г. е разпределен в 4-та артилерийска бригада, сега 4-ти артилерийски полк. Заема последователно длъжностите началник на отделение „Разузнаване“, началник на отделение „Оперативно“, началник-щаб и заместник-командир на полка. От 29 юни 2021 г. полковник Красимир Ташев е командир на 4-ти артилерийски полк.

която разполагаме, как тя работи, как се използва по най-добрия начин. Интересно беше, че много неща, които ние имаме, курсантите ги виждаха за първи път. А като третокурсници трябва да ги познават, явно някъде има пропуск, най-вероятно в програмата. Но останах приятно изненадан от голямото желание на курсантите да се обучават. Те имат и изключително добра строева култура. Офицерите от полка, които се занимаваха с подготовката, казаха, че курсантите възприемат много бързо всичко, което им се показва на полигона. Знам, че програмите им са повече теоретични, но е необходима и практика.

Маньовър по хълмовете и пътищата на „Корен“

Завършиха корабни тактически учения

На 21 април завършиха тактическите учения на кораби от състава на Флотилия бойни и спомагателни кораби на море. Фрегатата „Дръзки“ от състава на дивизион патрулни кораби плава за провеждане на тактическо учение на единичния кораб. По време на учението бяха отработени дейности по организиране на видовете отбрани и защити на кораба при прехода му на море, контрол на корабплаването, стрелба по морска и въздушна цел, отклонение от атаките на въздушен и навъден противник, защита от ядрено, химическо и биологично оръжие и борба за живучест на

кораба.

Рейсовият миночистач „Евстати Винаров“ от дивизиона противоминни кораби и минният заградител „Сириус“ от отряда кораби със спомагателно назначение пробегоха поредните си тактически учения на единичния кораб. Основният спектър от задачи, които се изпълниха, са свързани с управление на кораба при самостоятелно плаване и използване на оръжието и техническите средства в интерес на видовете отбрани и защити, както и повишаване на подготовката на екипажите за изпълнение на задачи на море. Бяха проведени тренировки и

учения по стрелба по морска и въздушна цел, постановка на контактни и неконтактни тралове, приемане и товарене

на минен боезапас, поставяне на морски мини от единичен кораб, тренировка по стоварване на техника на необорудван бряг.

Освен щатния екипаж на борга на корабите плаваха и курсанти от ВВМУ „Н. Й. Вапцаров“ за плавателна практика. (БА)

Изследват сигурността и отбраната по програма за 6 млн. лв.

Спиргон СПИРДОНОВ

Първа национална научна конференция с международно участие „Сигурност и отбрана“ се проведе в Университета по библиотекознание и информационни технологии в София. Тя е в изпълнение на Националната научна програма „Сигурност и отбрана“. Програмата, която е финансирана с 6 млн. лв., предвижда да бъдат проведени четири годишни научни конференции. На първата се докладват междинни резултати от досегашните изследвания. Представени са 70 доклада на над 90 автори от почти 20 образователни, научни и други институции. Проф. д.и.н. Стоян Денчев, председател на Съвета на настояществото на УНИБИТ, изказа специална

Средата за сигурност в Европа се влошава, посочи генерал-лейтенант Цанко Стойков

благодарност за подготовката на конференцията на генерал-майор от запаса проф. Евгени Манев, бригаден генерал от запаса доц. Пламен Богданов и главните асистенти д-р Стилияна Йорданова, д-р Ралица Йотова и Памела Делева.

Приветствието от името на президента и върховен главнокомандващ въоръжените сили Румен Радев бе прочетено от неговия съветник по сигурност

и отбрана Илия Милушев. В него се посочва, че програмата е замислена да създаде благоприятни условия за безопасно и сигурно развитие на страната и отбранителния ѝ потенциал.

Пленарният доклад на началника на отбраната адмирал Емил Ефимов на тема „Предизвикателствата на текущата среда за сигурност и процесите в НАТО към готовността и развитието на въоръжените сили на Република България“ бе изнесен от неговия заместник генерал-лейтенант Цанко Стойков. Още в началото бе посочено, че „в резултат на нахлуването на Русия в Украйна мирът на Европейския континент беше нарушен и средата за сигурност драстично се влоши. Основният геополитически урок за страните – членки на

НАТО, е, че мирът и стабилността в Европа не са даденост и инвестирането в отбраната е изключително важно“. По-нататък бяха разгледани и заплахите за сигурността за България и региона. Конфликтът показва значението и ролята на добре подготвени, окомплектовани и ресурсно осигурени формирования, които да са в състояние да реагират още в началото на кризата, посочи генерал-лейтенант Стойков. Удовлетворение, че вече имаме национална програма, която засяга не само отбраната, но и вътрешната сигурност, и защитата на населението изрази в доклада си бившият министър на отбраната Велизар Шаламанов. Поздравителен адрес имаше и от министъра на отбраната Димитър Стоянов.

140 Военнослужещи от Сърбия участват за стрелби на Шабла

Традиционно е вече участието на военнослужещи от Сърбия на съвместни бойни стрелби на Зенитния полигон на ВВС „Шабла“. По този повод Министерският съвет даде разрешение за пребиваването им у нас със съответната техника от 28 май до 16 юни.

В тренировките на брега на Черно море ще се включат до 140 военнослужещи от западните ни съседни. Те имат разрешение да изпълняват задачи с до 6 въздухоплавателни средства (три МиГ-29, един Ан-26 и четири Ми-17) с техните екипажи. Сърбите ще пристигнат със зенитни управляеми ракети в контейнери до 12 броя 5Б27У/Д, до 8 броя 3М9М(3)Е, до 11 броя авиационни управляеми ракети Р-60/Р-73 и до 4 броя авиационни управляеми ракети Р-27ЕВ в контейнери. Те имат разрешение още за радарна система за контрол и верификация на летателните балистични характеристики на ракетите WIEBEL. (БА)

In memoriam

След продължително боледуване на 22 април т.г. в Бургас почина флотилен адмирал Мален Стефанов Чубенков. Той е роден на 6 февруари 1962 г. в Ямбол. През 1985 г. завършва ВВМУ „Н. Й. Вапцаров“ във Варна по специалността „Корабостроене за ВМС на Република България“ и започва своята кариера като офицер от ВМС. Назначен е като командир на штурманска и свързочна бойна част и радиотехническа служба на средния десантен кораб „Сириус“ в Седми отпелен дивизион десантни кораби – Военноморска база Бургас. По-късно е помощник-командир на същия кораб, а от 1988 до 1991 г. е и командир на „Сириус“.

През 1991 г. флотилен адмирал Чубенков завършва Военноморската академия в Санкт Петербург, профил „Командно-шабен, оперативно-тактически за ВМС“. От

Отиде си флотилен адмирал от запаса Мален Чубенков

1999 до 2005 г. последователно е началник на щаба и командир на Седми дивизион десантни кораби, а от 2005 до 2007 г. е заместник-командир на Военноморска база Бургас. През 2008 г. завършва Кралския колеж по отбранителни изследвания – Лондон, профил

„Стратегическо ръководство на отбраната и въоръжените сили“. През 2014 г. му е присвоено висше офицерско звание „Комодор“. От 1 юли 2016 г. е командир на Флотилията бойни и спомагателни кораби, а от 9 януари 2017 г. е със звание „Флотилен адмирал“. На 7 февруари 2020 г. излиза в запаса след 34 години и 5 месеца служба във ВМС.

В словото си при сбогуването му с личния състав той споделя: „От значение е не да те аплодират, когато пристигаш, а силно да усещаш липсата ти, когато си отишав“...

Сега, когато той си отиде завинаги, виждаме колко е бил прав! Поклон пред светлата му памет!

Курсанти участваха във възстановка на Мурската операция

Курсанти от НВУ „В. Левски“ участваха в зрелищна военноисторическа възстановка, която се проведе в Музея на бойната слава в Ямбол. Бъдещите лейтенанти заседно с повече от 100 възстановчици от цялата страна, както и техни колеги от Румъния, пресъздадоха Мурската настъпателна операция на Първа българска армия срещу войските на Третия райх по време на Втората световна война. Мурската операция е проведена в периода 29 март до 13 май 1945 г. Целта на настъплението е да се прекрати използването от Вермахта на петролните кладенци в района на гр. Нагканижа. Бойните

действия започват на 28 март 1945 г., след като на 27 март 1-ва армейска моторизирана дружина, част от основните сили на Първа българска армия, посма в направление Ногбайон, за да премине в настъпление. Трети украински фронт, съветското командване и Българската армия успяват да отблъснат хитлеристките части. Бойните действия са подновени на 7 май, когато германците са доразгромени и пленени.

Посетителите имаха възможност да разгледат военна техника от Втората световна война и да хапнат боб чорба, сътворена в полската кухня на авиобаза „Безмер“. (БА)

Проектобюджет 2023 г.:

1,85% от БВП за отбрана

Спирдон СПИРДОНОВ

Осигурени са средства за поддържане и развитие на националните отбранителни способности и способностите, свързани с колективната отбрана, в т.ч. средства за изпълнение на одобрените от Народното събрание инвестиционни проекти за модернизация на Българската армия. Това е записано в публикувания от служебното правителство Законопроект за държавния бюджет за 2023 г. и актуализираната средносрочна бюджетна прогноза до 2025 г. По-конкретно, средства са предвидени за придобиването на многофункционален модул-патрулен кораб за ВМС, нов тип боен самолет – II етап, включително и за съпът-

Осигурени са средства за основните модернизационни проекти

стващи разходи по двата етапа (MIDS терминали, транспорт, ДДС и мита) и основна бойна техника за изграждане на батальонни бойни групи от състава на механизирани бригади. Допълнително е осигурено финансирането за придобиване на боеприпаси и горива за бойна подготовка, както и за придобиване, модернизация, поддръжка и ремонт на въоръжение, ракети, торпеда и техника, както и за ремонт и изграждане на инфраструктура.

В разходите за отбрана съгласно класификацията на НАТО са включени и тези за пенсии за пенсионирани

военнослужещи, намалени с отчисленията за военнослужещите към пенсионните фондове, на военните съдилища и военните прокуратури за издръжка на Постоянната делегация в НАТО, вноската към гражданския бюджет на НАТО и към Европейския механизъм за подкрепа на мира, изплащани от бюджета на Министерството на външните работи и вноската към фонда на НАТО за иновации, изплащана от бюджета на Министерството на иновациите и растежа. Разходите за пенсии на военнослужещите (по данни на НОИ), намалени с отчи-

сленията за военнослужещи към пенсионните фондове (по данни на МО) са 233,6 млн. лв.

По този начин планирани, разходите за отбрана в общ размер възлизат на 1,85% от БВП за 2023 г. Спазено е изискването на Националния план за повишаване им на 2% от БВП до 2024 г. Така съгласно класификацията на НАТО за тази година те ще бъдат 3,413 млрд. лв. От тях 2,282 167 млрд. лв. са по бюджета на Министерството на отбраната. Остатъкът на капиталовите разходи към общите разходи за отбрана е над 20-процентния критерий на НАТО.

Базата за определяне на размера на основното месечно възнаграждение за най-ниската длъжност на военнослужещите остава 380 лв. Тя не е про-

меняна от 2009 г. и изостава чувствително от минималната работна заплата. Запазва се и размерът от 340 лв. на обезщетенията, които се полагат на съпругите (съпрузите) на военнослужещите, които са ги последвали при преместването им в друго населено място и поради това са прекратили трудовете или служебните си правоотношения.

За изпълнението на Програмата за развитие на отбранителните способности на Въоръжените сили на Република България до 2032 г. и на Плана за развитие на Въоръжените сили на Република България до 2026 г. са предвидени 63 млн. лв., в които са включени и разходите за дължимите обезщетения при освобождаване от военна служба.

Фото ВВМУ

Нигерийски генерали посетиха Морското училище

Росица КОЛЕВА

Делегация с над 20 нигерийски военни, сред които и трима генерали, посетиха ВВМУ „Н. Й. Вапцаров“. В България от много години не е посрещана толкова голяма военна делегация от Нигерия. Офицерите от африканската държава бяха запознати с дейността, която

развива Морското училище, и с проектите, по които то работи. Гостите, чиито домакин бе заместник-началникът по учебната и научната част във флотската Алма матер капитан I ранг проф. г-р Калин Калинов, разгледаха и учебно-материалната база на ВВМУ.

Визитата в България е плод на усилената работа на посла-

ник Янко Йорданов – ръководител на мисията ни в Абуджа, Федерална република Нигерия, и координирана от МВнР. Посещението в Морското училище стана факт благодарение на добрите професионални взаимоотношения на почетния консул на България в Република Сао Томе и Принсипи инж. Васил Чербенков с ръководството на ВВМУ.

Състезание по приложна електроника във ВВМУ

Осем курсанти от ВВМУ „Г. Бенковски“ – Добра Митрополия, с методическата подкрепа на преподавателите от катедра „Електроника, навигация и комуникации в авиацията“ участваха в първи вътрешен кръг от Националното общо-университетско състезание по „Приложна електроника“. Състезанието се организира от НВУ „В. Левски“ със съдействието на търговска верига. Участниците в нагнетаваната изпитна практическа задача

по запояване на електрическа схема.

За финалния втори кръг, който ще се състои в НВУ „В. Левски“ на 10 май, от ВВМУ се класираха курсантите старши сержанти Атанас Тодоров и Явор Трифонов от специализация „Радиоелектронно оборудване на летателните апарати“ с гражданска специалност „Електроника“. Те са и миналогодишни победители в общоуниверситетското състезание. (БА)

Фото ВВМУ

Летец с над 10 000 часа в небето чества 95-годишнината си

О. з. полковник Йорго Киранов
Фото авторът

Цончо ДРАГАНСКИ

В Музея на авиацията о. з. полковник Йорго Киранов чества своята 95-годишнина. Роден е на 22 април 1928 г. Летял е на 11 типа самолети и 3 типа вертолета. По време на почти 44-годишната си кариера в българските ВВС има над 10 хиляди летателни часа. Преминува през различни длъжности в службата и достига до заместник-командир на полк и инспектор по вертолетната авиация в щаба

на 10-и Смесен авиационен корпус.

Йорго Киранов е автор и изпълнител на плана на Музея на авиацията и първи негов директор. За летеца пилот първи клас говориха о. з. полковник Григор Дамянов и сегашният директор на музея Рада Банялиева. Прочетен бе поздравителен адрес от командира на ВВС генерал-майор Димитър Петров. А паметният плакет с лично посвещение от командира на ВВС бе връчен на рожденика от о. з. полковник Светозар Асенов.

– Г-н професор, какво е значението на факта, че българските антарктици вече имат своя база на ледения континент?

– Българската полярна база на о. Ливингстън е от повече от трийсет години. Там има две малки помещения. Досега тази полярна база постепенно се разрастваше, имаме едно малко селище. В момента строим и научна лаборатория. Ние сме уважавана полярна нация, която в момента заедно с още 28 държави управлява 1/10 от нашата планета, каквато е Антарктида, където сме пълноправен консултативен член на антарктическият договор. Ние постигнахме една много важна външнополитическа цел, освен това сме ценени и в международни проекти на учени. Участието ни в изследването на Антарктида е особено важно и ни прави част от света.

– А с какво е полезно това, че именно български военен кораб е на разположение на нашата експедиция до ледения континент?

– Досега изследвахме Антарктида благодарение на нашите отлични връзки, които имаме с другите страни, които имат кораби, като например испанците. Те имат два научноизследователски военни кораба. Бразилия, Чили, Аргентина и Уругвай са страни, които също разполагат с военни научноизследователски кораби и ни оказваха помощ досега за превозване на нашите учени, на материали, гориво, храни, за да може да функционира полярната ни база „Св. Кл. Охридски“. Досега ние бяхме стопаджии, защото разчитахме на тяхната добра воля, като преди всичко те гледаха да си изпълнят техните полярни програми и ако останеше някакво място за нас, ни го предоставяха. Въпреки това ние сме пълноправен консултативен член на антарктическият договор и досега разчитахме на помощ именно от тези държави. Мечтата ни да имаме собствен полярен кораб, който да достига до базата ни, е много стара, още от преди 20 години. Тогава имяхме разговори с военния ни флот. Искахме да ремонтираме един военен хидрографски кораб, с който да достигахме до ледения континент. Тогава обаче бяха необходими много сериозни средства за такъв ремонт и тези пари не бяха осигурени. Продължихме да молим другите държави за транспорт до Антарктида.

– Кога се появи новата и вече реална възможност за наш кораб, с който да пътуват антарктиците ни?

– Едва преди две години благодарение на контактите ни с Висшето военноморско училище „Н. Й. Вапцаров“ във Варна и преди всичко с неговия началник флотилен адмирал проф. Боян Медникаров успяхме да открием кораб и той да бъде подготвен за таква пътуване. Това именно е НИК-421, българският военен научноизследователски кораб „Св. св. Кирил и Методий“, който е произведен в Норвегия. Той беше пристигнал у нас от руски собственик, който трябваше да го използва за други икономически цели. В един момент новият собственик

Българският военен научноизследователски кораб „Св. св. Кирил и Методий“ пътува по обратния път към България. Последната междинна спирка на НИК-421 е гръцкото пристанище Пирей, където в рамките на два дни беше предвидено да бъдат обсъдени възможности за сътрудничество между Висшето военноморско училище и гръцката военноморска академия. Очаква се корабът да приключи изцяло плаването си на 2 май, когато ще застане на морската гара във Варна. За настоящата експедиция и вече планиращата се нова през ноември разговаряхме с проф. Христо Пимпирев.

**Проф.
Христо
Пимпирев:**

Досега бяхме антарктически стопаджии

Доказахме, че сме морска нация, категоричен е председателят и учредителят на Българския антарктически институт

реши да го продаде и консорциум от Морското училище, Българския антарктически институт и Софийския университет „Св. Кл. Охридски“ чрез обществени поръчки успя да придобие този кораб на една много прилична цена.

– А как беше подготвен корабът за таква дълго пътуване, каквото е това до ледения континент?

– Бяха извършени много

сериозни ремонти и изпитания, разбира се. Корабът стигна до Антарктида и вече се завръща. Всички вложиха много от своите знания и умения, за да се осъществи тази мисия.

– Какво предвиждате за следващата ни полярна експедиция и кога ще се състои тя?

– Следващата полярна мисия трябва да се занимава с това да продължат нашите

научни изследвания. Имаме национална полярна програма, по която ще работим активно и ще работим по темите ни, касаещи полярните региони, разбира се, и с чуждестранно участие. Ще продължат и научните изследвания, но трябва да издигнем и затворим сградата на новата научна лаборатория. Затова изключително много ще помогне и корабът ни, който тази година би трябвало да тръгне по-рано, през ноември, към българската база на Антарктида. Той ще пренесе материалите, които са необходими за това строителство. Ще има два основни елемента на това пътуване – логистична и строителна, за издигането на металната конструкция и

затварянето ѝ с панелите, за да продължим научните изследвания на едно по-високо и професионално ниво.

– Какво беше това плаване за Вас, как Вие го възприемате, в качеството Ви на председател и учредител на Българския антарктически институт?

– Плаването на българския военен научноизследователски кораб „Св. св. Кирил и Методий“ беше епохално и историческо. За първи път в морската ни история български военен научноизследователски кораб стигна до Антарктида. По този начин доказахме, че сме морска нация, защото пътувахме с изцяло български екипаж.

– Как се сработиха учените с военния екипаж?

– Получи се една много добра сплав между военните моряци и нашите логистици от полярната ни база, както и учените. Те си помагаша взаимно. Отношенията бяха повече от приятелски и колегиални и те работиха заедно чудесно. Това също беше едно огромно постижение, защото нямаше никакво разделение от това, че едните са военни, а другите са учени и логистици.

Страницата подготви
Венцислав ЖЕКОВ

Курсанти изследваха един от дизел генераторите на НИК-421

Курсанти, изучаващи корабните машини и механизми във Висшето военноморско училище „Н. Й. Вапцаров“ във Варна, които провеждат плавателна практика на борда на военния научноизследователски кораб „Св. св. Кирил и Методий“, направиха замерване на състоянието на един от дизел генераторите на кораба, който е показал отклонение от нормалните

стойности на работа.

Деятността им премина под наблюдението на двамата преподаватели на бъдещите механици, придружаващи ги по време на плаването с НИК-421 – доц. Делян Христоф, ръководител на катедра „Корабни машини и механизми“ във ВВМУ, и капитан II ранг доц. г-р Ивайло Бакалов – началник на отдел „Учебна дейност“.

„Курсантите направиха замерване на дизел генератор номер 2 първо, проверявайки топлинните хлабини на клапаните, а впоследствие с помощта на MIP (Mean Indicative Pressure) калкулатор направиха цялостна диагностика на машината, включително и на нейната горивна апаратура. Решиме именно курсантите да извършат замерването, тъй като то

е една от рутинните задачи в работата на всеки един корабен механик, част от ежедневието по корабите – прави се регулярно или по необходимост при отклонение на показателите на дизел генераторите“, обясни пред БТА доц. Христоф, ръководител на катедра „Корабни машини и механизми“.

Диагностиката на дизел генератора беше подпомогната и от двамата членове на екипажа на „Св. св. Кирил и Методий“ – капитан-лейтенант Димитър Бахчеванов – командир на секция „Инженерна“, и мичман Димитър Димитров – старшина в сектор „Техически“.

Спирдон СПИРДОНОВ

Кръгла маса за използване-то на артилерията в съвременни условия се проведе в Шумен във факултет „Артилерия, ПВО и КИС“ на ВВУ „Васил Левски“. Тя бе организирана от Областния съвет на СОСЗР и катедра „Артилерия и геодезия“. За необходимите решения при модернизацията на артилерията говори полковник от запаса доц. Радослав Узунов, председател на местната организация на запасните офицери и сержанти. Особено интерес в използването на артилерията в съвременни условия бяха акцентът в доклада на началника на катедрата полковник доц. д-р Станчо Станчев. Анализ на нормите за разход на бойни припаси за поразяване на отделни цели направи капитан д-р Ивелин Кацев. За използването на безпилотните летателни средства бе изказването на майор Ивайло Бозов.

Извogueume?

Направени бяха няколко основни извода. Очертава се тенденция на използването на все по-малки артилерийски формирования задръжано с дронове за нанасяне на прецизни удари. За ефективна борба с дроновете се използват преносими ракети за противовъздушна отбрана. Артилерийският двубой може да се спечели при лишаване на артилерията от боеприпаси. Тук се намесват системите РСЗО и HIMARS за стрелба по складове и пунктове за снабдяване на артилерията с бойни припаси. За въвеждане на противника в заблуда ще продължава да се използва пасивната защита чрез камуфлаж и повредена техника.

В обмяната на мнения се включиха генерал от запаса Златан Стойков, председател на СОСЗР, полковник от запаса Павел Павлов, главен секретар на Съюза, подполковник Георги Георгиев, началник на Военното окръжие в Шумен, както и офицери от запаса, доскорошни командири и преподаватели в артилерийското училище и в сегашния факултет. Направени бяха конкретни предложения в интерес на по-нататъшното развитие на използването на артилерийските системи, които ще бъдат предоставени на вниманието на войските.

Сулуме?

В началото на войната Украйна се включва с близо 1800 артилерийски системи, посочи полковник Станчев. Помощта, която получава е от над 340 артилерийски системи с повече от 183 хиляди боеприпаси калибър 155 мм и над 50 хиляди снаряда с калибър 105 мм. Другата информация е, че в началото на конфликта руската артилерия има над 3:1 превъзходство в огнева мощ. По непотвърдени сведения тя изстрелва средно на ден по 20 хиляди снаряда, в сравнение с 6 хиляди от украинската артилерия.

Още по-голямо е съотношението при пускове на реактивната артилерия и на балистични ракети. Не малка част от артилерията е децентрализирана и придала на батальонните и бригадните тактически групи. Друга, обаче, остава на централно подчинение, като се

Дронове правят артилерията по-ефективна

Времето за изпълнение на задачата пада чувствително

Началникът на катедра „Артилерия и геодезия“ полковник доц. д-р Станчо Станчев и други офицери от факултета представиха интересни изследвания по темата

Полковник от запаса доцент Радослав Узунов

формират артилерийски групи към бригадите и дивизиите.

Ефективността?

Наличието на безпилотни летателни апарати за коригиране на стрелбата и наблюдение на резултатите в реално време определя ефективността на артилерията. Може, например, да се води наблюдение на колони и да се предприеме поразяване

не, когато е необходимо. За контрабатарейната борба е от съществено значение поразяването на целите в реално време, т.е. в рамките на 3 до 4 минути, поради маневрени характер на обектите.

Руската артилерия?

Използването на артилерията от руската страна се характеризира с няколко особености, отбелязва полковник Станчев. На гаубиците се разчита за поразяване на единични цели и възводни опорни пунктове, докато на РСЗО – за възпрепятстване движението на колони и за поразяването им. За контрабатарейната борба са оставени ракетните системи Точка-У, които до 120-130 км имат точност на стрелбата до 10 метра.

Времето?

Според капитан д-р Ивелин

Кацев се налага намаляване на времето за извършване на процеса разпознаване-целеуказване-целенообразуване-целеразпределение-поразяване-контрол на поразяването. Една от причините е нарастващата вероятност за чести промени в обстановката на бойното поле. Обуславя се и от наличието на голям процент механизирани, самоходни и минохвъргачни формирования в състава на сухопътната групировка на противостоящите сили, което дава възможност за бърз маневър и изисква след разкриването незабавно поразяване на такъв вид сили.

Практиката показва, че с използването на съвременни средства за разпознаване, командване и управление пресрещат на огневата позиция на артилерийските системи може да бъде намален до под 5 минути, дори тя да бъде неподготвена. При необходимост мо-

гуриране ще има възможност поставените огнени задачи да се изпълняват по възводно, а в някои случаи и по оръдейно, което ще повиши чувствително живучестта на личния състав.

„Птичките“?

Според водещи експерти войната между Русия и Украйна се характеризира с голямо разнообразие и от двете воюващи страни на дистанционните управляеми летателни средства, които някои наричат птички. Докато Украйна разчита в голяма степен на ударните средства, то Русия се насочва най-вече към апарати за придобиване на цели и коригиране огъня на артилерията. Войната показва, че ударните дистанционни „птички“ представляват мощно оръжие, високо ефективно срещу слаба система за ПВО. Съветът е, когато има усъвършенствана система за ПВО, за поразяване на противниковите цели да се използват боеприпасите „камикадзе“.

Икономични снаряди?

Като важно ниво за модернизацията на артилерията полковник от запаса доц. Радослав Узунов определи разработването на високоточни бойни припаси. С тяхното използване, каза той, разходът на боеприпаси се намалява 40-50 пъти, а времето за поразяване на целта – от 3 до 5 пъти. По отношение на системите за управление те биват с полуактивно насочване по отразен път и с автоматично насочване. В крайния участък от траекторията тези снаряди „рулират“ с помощта на аеродинамични кормила или чрез импулсен реактивен двигател. Полк. Узунов даде пример, че насочване по отразен път е реализирано при американския 155-мм снаряд „Копърхед“ и при руските 152-мм снаряд „Краснопол“, 122-мм „Китилков“ – 2М и 120-мм „Китилков“ – 2.

В дискусиата стана ясно, че модернизацията на използването на артилерийските системи е наложително. Разбира се, не всичко старо трябва да бъде захвърлено. Тук е и ролята на приемствеността между поколенията артилериисти, която бе отлично демонстрирана на кръглата маса. Всеки имаше какво да каже. Например един такъв въпрос: „Всяка новост ли трябва да приемаме безрезервно?“. Очевидно не е така, най-малкото, защото военните конфликти са и поле за тестване на решенията. Едно, обаче, стана ясно. Бързото напредване на системите за разпознаване, наблюдение, определяне местоположението на целите и коригиране на огъня, налага използването на безпилотни летателни средства за управление огъня на артилерията. Дори имаше прогноза, че при тяхното наличие ще можем да изпълняваме задачи със сегашната техника поне още десет години.

Темата не остава в тази кръгла маса. Полк. Узунов съобщи, че във връзка с отбелязването на 75 години от създаването на Висшето народно военно артилерийско училище (ВНАУ), чийто наследник е факултетът, през есента се подготвя научна конференция по използването на артилерията в съвременни условия.

Приемствеността между поколенията артилериисти бе отлично демонстрирана на кръглата маса. Фото авторът

Цончо ДРАГАНСКИ

Поредната полева подготовка на 4-ти артилерийски полigon на полигон „Корен“ през април протече при изключително тежки метеорологични условия – проливен дъжд и бурен вятър. В учения и стрелби участваха около 300 военнослужещи със 70 единици бойна, специална и спомагателна техника. През първата седмица полево обучение преминаха артилерийският дивизион

152-мм оръдие-гаубица Д-20 с командир подполковник Александър Младенов и дивизионът 122-мм реактивна система за залпов огън БМ-21 „Град“, командван от подполковник Георги Янчев.

През втората седмица тактически учения имаха артилерийската батарея с командир капитан Найден Анков от дивизиона на подполковник Александър Младенов и противотанковата батарея с командир капитан Любомир Попов от дивизиона с

управляем ракетен комплекс „Конкурс“ на подполковник Коста Делев. Действията на командирите на батареи и ръководителите на ученията наблюдаваха и контролираха командирът на 4-ти артилерийски полк полковник Красимир Ташев и заместник-командирът на полка подполковник Кирил Байлов. Представяме някои от участниците в полевото лагерно обучение, едни с дългогодишен опит, други – в началото на войската си кариера.

Редник Симеон Христов

гледам какво правят другите и се уча. Истреляхме вече два снаряда. Не са ми почернели още бузите, такава е традицията при първите стрелби, обясни младият артилерист.

Стрелби при дъжд и бурен вятър

Подполковник
Александър
МладеновФото
Красимир
Тодоров

„...В очаквателния район бе батареята на капитан Любомир Попов. Тя имаше за задача да заеме планови и непланови рубежи. Подготвени бяха машинните и планиращите документи. В 9.00 часа в атака тръгнаха главните сили на противника. Батареята се изнесе на висока скорост до рубежите за развързване. Появиха се вклините се противотанкови танкове. Те бяха засечени на разстояние от 2 километра и след това поразени с ракети на ПТУРК „Конкурс“ с малка далекост. Веднага ракетните комплекси се изтеглиха в район за съсредоточение и презареждане с боеприпаси.“

Откъдето е от материала „Ракети поразиха танковете на вклинилия се противник“ на в. „Българска армия“ от... 10 май 2004 г. Било е толкова отдавна.

И сега, през април 2023 г., за кой ли вече път, капитан Любомир Попов е на полигон „Корен“ с батареята си от противотанковия дивизион с управляем ракетен комплекс „Конкурс“. И с видимо добро настроение обясни в един от дните по време на учението на неговото формиране, че подчинените му се отразили атаката на танковите средства на противника. Преди това са извършили рекогносцировка на пет разузнавателни рубежа и на два района за съсредоточаване.

Капитан Любомир Попов

На полигона съм за пореден път. От артилерийския дивизион 152-мм оръдие-гаубица Д-20, на който съм командир, на полевото лагерно обучение участваха две батареи. При подготовката на „Корен“ опит придобиват всички военнослужещи, но сегашната бе особено полезна за командирите на взводовете старши лейтенант Михаил Михайлов и лейтенант Васил Александров, които изпълняваха задачи като командири на батареи. Със сигурност те ще запомнят това обучение, заяви командирът на артилерийския дивизион подполковник Александър Младенов.

Той е завършил Висшето военно училище в Шумен за

артилерия и ПВО през 1999 г. Служил е в ракетния дивизион в Кабиле. През 2000 г. е назначен на длъжност помощник-началник щаб по разузнаването в дивизион в артилерийската бригада в Асеновград, в който по-късно е командир на батарея. През 2014 г. става заместник-началник щаб на 4-ти артилерийски полк, а от 2019 г. е командир на артилерийския дивизион 152-мм оръдие-гаубица Д-20.

Лейтенант Осман Дахил е роден в Карнобат. Завършил е факултет „Артилерия, ПВО и КИС“ на НВУ „Васил Левски“, специалност „Полева артилерия“, през юли 2022 г.

Това са първите ми стрелби на полигон „Корен“, има голямо напрежение и вънление, но съм доволен и ми е приятно, че съм тук. Командирът на огневи взвод. Стрелбите са реални и чувствам голяма отговорност. Командири на разчети във взвода са старши

сержант Николай Ангелов и сержантите Александър Иванов и Диян Вакъвчиев. Те са опитни, с дългогодишна служба, и познават добре полигона, сподели лейтенант Осман Дахил.

Като курсант, един път е идвал на полигона. Сега е за втори път и за първи път на стрелби. Лейтенантът посочи помощта на батареиния командир капитан Найден Анков. Помага ми, ако имам въпроси – задавам ги. Знам, пита се, докато съм лейтенант. След това трябва да съм запознат и ще е удобно да питам, философски отчете командирът на огневи взвод. Живее на квартира в Асеновград и не скри, че градът му харесва.

Заместник-командир на взвод съм от миналата година. Сержант съм от преди 4 години. От 2009 г. съм в Българската армия. Влязох като войник – номер от разчет, след

Сержант Диян Вакъвчиев

това бях радиотелефонист. През 2018 г. бях на мисия в Афганистан. След като се завърнах, изкарах курс по английски език, завърших и Професионален сержантски колеж към НВУ „Васил Левски“ и от тогава съм на длъжност командир на разчет и заместник-командир на огневи взвод, представи се сержант Диян Вакъвчиев.

От 2009 г. идва на полигон „Корен“ и не е пропуснал полева подготовка, приема като нещо обикновено ветровитото и дъждовно време. Даде за пример мерача в неговия разчет ефрейтор Атанас Белев, който е с дългогодишна служба. И определи номерата от разчета като по-млади войници, които се справят отлично, жадни за знания, старателни, влагащи всичко в работата си при заемането на огневата позиция и в подготовката на снарядите.

Почти година редник Симеон Христов е войник – номер от разчет на 152-мм оръдие-гаубица Д-20. Това бе първото му излизане на полигона. След завършването на средното си образование е работил в пицария в Асеновград. Тренирал е и бокс. Но е решил да опита нещо ново и от 1 май миналата година е в редиците на 4-ти артилерийски полк.

Всичко е супер, невероятно е, нося снарядите и не обръщам внимание на ветровитото време. Хората от разчета ме приеха прекрасно, няма какво повече да искам от тях. Всеки ми казва по нещо ново, запознава ме с моята дейност, а аз

По време на полевото обучение капитан Владислав Близнаков беше назначен за ментор на 11-те курсанти от факултет „Артилерия, ПВО и КИС“ на НВУ „Васил Левски“. Третокурсниците участваха активно във всички занятия и учения и дори им се наложи да се включат в гасенето на пожара, възникнали при стрелбите.

Курсантите са от моята специалност „Артилерийско инструментално разузнаване“. Отделихме и други хора от полка със същата специалност, които предаваха на бъдещите офицери голяма част от практическите въпроси, отбелязва капитан Близнаков. И с гордост изтъква, че и неговата дъщеря Анелия Близнакова е курсант, но във Военновъздушното училище. И вече е в трети курс в специалността „Ръководство на въздушното движение“.

Задачи на наблюдателния пункт по време на ученията изпълняваше ефрейтор Атанас Павлов. Той е в 4-ти артилерийски полк вече 6 години и е на длъжност разузнавач в батарея за артилерийско разузнаване. Ефрейторът участваше в разузнаването и разкриването на целите на противника, а когато трябваше, гасеше и пожари. Не искаше да споменава, но се разбра, че и баща му старшина Стефан Павлов служи в 4-ти артилерийски полк.

Знаменосецът, който следва мечтите си в бъдещето

Красимир МИТОВ

Старши лейтенант асистент инж. Милен Симеонов е първият знаменосец на възстановеното ВВВУ „Г. Бенковски“ като курсант, а сега е несменяем водач на знаменната група. Това той

счита за свое призвание

Роден е в Плевен на 25.12.1995 г., където завършва средното си образование в СОУ „Иван Вазов“. През 2020 г. завършва ВВВУ „Г. Бенковски“ специалност „Авионика“ – специализация „Навигационни, комуникационни и информационни системи“.

Щастлив е, че е първият випуск „Добруджански“ на възстановеното ВВВУ. Мотивацията му е да бъде пример за обществото и тя намира израз в редовете на Българската армия, където може да развива себе си като личност, да изгражда характер на съвременен офицер и вижда възможност да бъде изявен лидер и пример за младите хора. Тези качества той формира още от малък, от 8-годишна възраст, когато се увлича по „спортно ориентиране на местността“, или както той казва – това по същество си е вид „навигация“.

Спортното ориентиране намира пресечна точка с военната топография, а тя от своя страна – със занаята по „Лидерска подготовка“ с курсантите и студентите. В малкото си свободно време

изцяло е отгледан на съпругата си Пламена

с която са заедно от 4 години, а сега вече и младо семейство. Тя е учителка по английски език в училището, където и двамата са завършили средното си образование.

Старши лейтенант инж. Симеонов е асистент в катедра „Електроника, навигация и комуникация в авиацията“. Дисциплините, които води са предимно с практическа подготовка. С нетърпение очаква в скоро време да бъде зачислен като докторант в същата катедра. Темата на докторантурата,

Да решава проблеми и да твори е амбицията на старши лейтенант асистент инж. Милен Симеонов

Със знамето на ВВВУ – бинази 6 първата редица
Фото авторът и личен архив

по която работя и представлява интерес за мен, казва младият преподавател, е „Изследване на възможности за повишаване на точността на определяне на местоположението на възлите в безжични сензорни мрежи“. Те имат различни приложения, както в индустрията, така и в търговската сфера. Целта на разработката е да се изследват различни подходи и алгоритми за тяхното прилагане.

Особено щастлив съм – споделя той, че имам възможност да взема участие в 57-мата среща на Изпълнителната група на Европейската инициатива за обмен на млади офицери, вълхновена от програмата на ЕС „Еразъм“. Общата цел на тази Военна Еразъм инициатива (EMILYO) е да се хармонизира

основното обучение на офицери в ЕС

и да се увеличи оперативната съвместимост, като по този начин се осигурява сигурността на Европа. С всички свои

дейности Имплементационната група (IG), която е създадена през 2009 г., насърчава европейската култура на сигурност и отбрана по отношение на разпространението на идеята сред курсантите и студентите, участващи в основното офицерско обучение, че настоящите и бъдещите предизвикателства могат да бъдат управлявани по-добре заедно.

Старши лейтенант асистент инж. Симеонов активно работи по изпълнение на програмата на Образователното портфолио на ВВВУ „Г. Бенковски“. Посетил е редица училища от страната в градовете Плевен, Ловеч, Троян, Червен бряг, Варна, Благоевград, Велико Търново и София. Основната идея на тези срещи с учениците от прогимназиален и гимназиален етап е да бъде споделена философията за образованието във ВВВУ която поставя в центъра обучаемия курсант или студент с неговата познавателна, емоционална и творческа

дейност: да решава проблеми и да твори. С отговорност и задоволство той представя възможностите на авиационната ни Алма матер, нейната цел и мисия, които предлага при набирането на кадри за военната и гражданска авиация, а така също и възможностите, които има като институция и висше учебно заведение. Срещите с учениците и индивидуалните разговори са винаги интересни, споделя той.

Те са състра палитра от въпроси и отговори

Старши лейтенант асистент инж. Милен Симеонов отлично владее английски език на ниво STANAG 6001 3-3-3-3, поради което решението на командването на ВВВУ е той да премине курс по обучение на САПА V6 и да стане лицензиран инструктор, който да преподава софтуерния пакет като на български, така и на английски език. САПА V6 е мултиплатформен софтуерен пакет за компютърно подпомагано проектиране (CAD), производство (CAM), инженерство (CAE), 3D моделиране и

управление на жизнения цикъл на продукта (PLM), разработено от френската компания Passault Systemes. Продуктът улеснява съвместното инженерство чрез интегрирана облачна услуга и има поддръжка за използване в различни дисциплини, които широко се прилагат в авиацията.

С интерес той очаква през лятото едноседмичната си мобилност по програма Еразъм+ с цел преподаване в Университета по отбрана в гр. Бърно – Чехия, където ще има възможността да изнесе пакет

лекции на обучаемите на английски език

Активна е неговата дейност още като курсант. През 2020 г. се включва активно в работата по програмата на NASA – Авиокосмическо общество с екип от курсанти на ВВВУ „Г. Бенковски“, където самият той е ръководител на екипа. В края на месец се състои поредният Международен семинар „Космосът в подкрепа на сигурността и отбраната“ с негово участие. Забързан в своето ежедневие, той е радостен, че сбъдва своите мечти и с отговорност преодолява всяко едно препятствие по пътя на професионалното си развитие.

Началикът на ВВВУ „Г. Бенковски“ бригаден генерал Юлиян Радойски казва: „Успешното решаване на всяка една възникнала идея е онази искра, която пали огъня в сърцата на младите хора. Радвам се, че сред академично-преподавателския състав на училището работят усърдно млади офицери за своето професионално развитие и затвърждават авторитета на авиационната ни Алма Матер“.

Среща с ученици при представяне на Военното училище

На разходка със съпругата си Пламена

Старшина
Валерия
Пенчева показва
любимата си
чаша с форма
„ейвън“

Фото авторът

Изящество в порцеланови антики

Старшина Валерия Пенчева
от НВУ колекционира
истински шедьоври

Сашка АЛЕКСАНДРОВА

Колекция от изящни порцеланови антики събира от години старшина Валерия Пенчева, старши специалист в Центъра за професионално и продължаващо обучение в Националния военен университет (НВУ), Васил Левски.

Тя притежава десетки чашки за чай и за кафе с различна форма и големина, чинийки, чайници за кафе и за чай, захарнички, солнички, латерки, пръстени за салфетки, подложни чинии, чинии за хляб с разделители, фигурки... Тя признава, че не помни, колко точно е бройката на всички порцеланови антики, които има, но е категорична, че види ли някъде по сайтовете в интернет поредното изкушение, знае дали вече го притежава, или все още мечтае за него.

Съвсем малка част от колекцията Валерия е оставила на видно място. Тя и близките ѝ си имат своите любими чашки, които ежедневно използват за кафе или чай, но повечето антики са прибрали в кутии, кашони и чекмеджета.

Всичко започнало, когато тя и съпругът ѝ – бившият заместник-началник на Националния военен университет „Васил Левски“ о.з. полковник Евгени Пенчев, станали семейство. Тогава свекърва ѝ им подарила български порцеланови сервиз. Младите влюбени имали и други чинии, затова Валерия старателно прибрала подаръка.

„Обаче веднъж го извадихме и

аз счупих едно плато

Жената нищо не каза, но на мен ми стана криво, затова, когато след време попаднах на група, в която предлагаша подобни части от сервиз, купих същото това плато. Започнах да чета, стана ми интересно и до днес порцеланът ми е хоби,

усмихва се Валерия и разказва, че немного отдавна България е била една от държавите с развита порцеланова промишленост, също като Англия, Унгария, Франция, Русия, Китай.

„Порцеланът излиза често в старите къщи, които са пуснати в продажба. В мазета и по тавани стоят прибрали стари български порцеланови съкровища. Наследниците или не се интересуват от тях, или не знаят какво богатство притежават. А всъщност някога са наричали порцелана бялото злато. И понеже хората не знаят тези подробности, хвърлят находките в контейнерите.

**Колекционерите
събират едиг сервиз
бавно и методично**

особено когато неговите части надхвърлят бройката 500. Те ку-

пуват частите една по една, точно както подхожда и тя самата. „Чашите, които ние определяме като чашки за кафе и за чай, всъщност се водят мъжка и дамска чаша. Големата е за него, по-малката, кафеената – за дамата. Съответно чашите са в различна форма, като всяка форма си има име. Моята любима форма се нарича „ейвън“ – това е разлата голяма чаша. Чайникът за кафе се различава от този за чай, отново по големината и формата“, обяснява Валерия Пенчева. И продължава да изброява: „В сервизите често има латерки – това са малките канички за мляко, захарнички в каквито се сетите форми, солнички, двуетажни, триетажни, че и на повече етажи фруктиери за сандвичи и бисквити. Всички заводи за порцелан имат към сервизите си и фигурки на мъже и жени, а и на животни. Правят и порцеланови яйца в различна го-

лемина, които са изящни кутийки за бижута, освен че са украшение към сервиза“.

„На марката Queen's Rosina China е първата чашка, която видях някъде в интернет, и ме грабна с красотата си. Започнах да чета за английския порцелан и да следя какво излиза в групи и търгове. Така си набавям частите от сервиза – тук една чашка, там – чинийка, на трето място излиза фигурка. Но аз не съм просто пристрастена, харесва ми да чета за порцелана и марките. Всяка си има история. Най-масовият порцелан например е с рисунка Old Country Rose. Той и най-дълго се е задържал на пазара. На практика почти във всяко английско семейство има такъв порцелан“, разказва старшина Пенчева.

От многото изчетена информация тя научила, че някога малките английски градчета се изхранвали точно с производството на порцелан. Почти навсякъде имало фабрики. С времето гигантите започнали да ги изкупуват, но запазвали рисунъка. Цялата информация за името на серията, за годината на производство и мястото се вписва в миниатюрна печат, който всяка част на сервиза притежава.

По печата истинските колекционери могат да разберат дали порцеланът е оригинален, или не, дали е стар, или е съвременно производство.

**Оригиналният и фин
порцелан отразява
светлината**

освен това е много тънък. Рисункът е правен на ръка и това си личи

по релефа. А още по-добрите колекционери знаят, че англичаните работят с костено брашно, а французите – с минерално вещество.

**Най-трудно се правят
съговете, които имат
капачета**

Трябва да напаснеш съда и капачето, което е въпрос на точни изчисления, защото при изпичането порцеланът се свива“, обяснява Валерия. И допълва, че почти всички порцеланови сервизи са с позлатен кант, защото среброто се топи при изпичането.

Валерия признава и това, че в колекцията си няма например Meissen – Майсенски порцелан. Марката е немска, фина и много скъпа. Няма и от английския порцелан Wedgwood, който е известен не само с това, че е свършен, а и защото английската кралица го е подарявала на височайшите си гости. Има обаче няколко чашки от марката Paragon – чашки, чиито стени са малко по-дебели от яйчен черупка.

„Разбира се, че чупя, а и често ми ги доставят накупени. Но вкарвам красивите части в бижутата от медна тел, които правя. Е, може и да се заплетя. В Китай го правят и вярват, че така дават нов живот на счупеното“, обяснява старшина Валерия Пенчева, която вече 27 години е в армията. Тръгнала от военното училище в Шумен, минала през международна длъжност в Белгия и от 2007 г. е в НВУ. Когато приела службата тук, нямала намерение да се задържа още дълго в армията, но... срещнала съпруга тук.

Ортопеди поставят стави, изработени на 3D принтер

Росица ЦОНЕВА

От 4 г. един нов модел на операцията на тазобедрената става се налага и у нас. В Катедрата по ортопедия и травматология се използват 3D изработени импланти в случаите на реендопротезиране, т.е. когато е била поставена тазобедрена става и при подмяната ѝ заради костните дефекти в областта на таза. Тези операции са изключително трудоемки за екипа хирурзи и тежки за пациента. Досега те са продължителни и със значителна кръвозагуба.

Новите технологии и изкуственият интелект навлязоха в медицината най-мощно в сферата на образната диагностика с появата на пет-скенера, на новите ядрено-магнитни резонанси и томографи. А втората специалност, в която най-много навлезе изкуственият интелект, е ортопедията. Защото костта като орган може да бъде обработена много добре визуално с компютърните технологии в образната диагностика. А с напредването на металознанието и появата на нови сплави тя може да бъде и много добре интерпретирана на 3D принтер и да се замени като орган. 3D-сърце и 3D-черен дроб все още не могат да се поставят

Операциите с индивидуални импланти ще са всекидневие след 10 години, прогнозира проф. д-р Неделчо Цачев

на човек. Докато в ортопедията, изработването на индивидуалните 3D модели намира все по-голямо приложение.

Това ни разказва началникът на Катедра „Ортопедия, травматология, реконструктивна хирургия и физиотерапия“ проф. Неделчо Цачев. Водещ е опитът на медицината в САЩ, а тенденцията навлиза и в Европа. Въпреки че технологията е трудоемка, скъпоструваща и има нужда от подготвен мултидисциплинарен екип, в който участва и лекар-ортопед. Останалите в екипа са IT специалисти, такива по инженерни науки, по металознание, по образна диагностика. Но продуктът трябва да бъде консултиран с мнението на хирург и

на ортопедия е последната гума

за това добре ли е направен имплантът. След 10 г. такива операции ще са всекидневие, прогнозира проф. Цачев.

Стъпките на изработването включват на базата на направения 3D моделиран образ на скенер отливка на половината таз на пациента на 3D принтер. На базата на този модел екипът, в който участва и ортопед, коментира дизайна на импланта. Негова е думата дали е подходяща предложената форма. И след това се включват специалистите по металознание, които го изработват от сплав, биоиздържана физиологично за организма. Имплантът се излива отново на 3D принтер и се съпоставя с 3D принтирания таз. И се изработва в лаборатория.

Това е накрая, но такива лаборатории са скъпи, скъпо е и поддържането на екип. При нас с това се нагърбва д-р Пламен Иванов с дарени от фирми компютърни програми. В Европа то се прави в университетите в Цюрих и в един германски университет. У нас нямаме такива центрове и защото такъв екип трябва да е пълноценно

натоварен. Подобни операции у нас се изпълняват единствено във BMA и за 4 г. те са 15, като решение за тях се взема от хирурга и от пациента.

Обясняват се позитивите и минусите на решението и рисковете при част от ортопедичните операции от тромбоемболия и инфекция, а при част от онкоболните – от нов старт в онкозаболяването им. Но една операция днес за 4 часа преди години се е правела за 6 или за 8. А за пациента дали ще бъде интубиран 8, или 4 часа има огромно значение.

Специалистите

В клиниката мислят за „отглеждането“ на специалисти, които вече днес да поставят индивидуални импланти. И канят още студентите-четвъртокурсници, когато в този курс изучават „Ортопедия и травматология“, да видят как се прави модерна хирургия, казва професорът. И това, което е виждал и д-р Иванов в клиниките в Западна Европа, в които вече са специализирали краткосрочно всички млади лекари от тази клиника на BMA, няма кой да им го предаде или някъде да го прочетат, смята проф. Цачев. На такива места се запалва пламъкът и се оформя

професионалната цел в живота на младите му колеги.

А бъдещето е в суб-специализациите, в тисната специализация, което изгражда супер-специалистите, според проф. Цачев. Има възможности за ранна суб-специализация в ортопедията и травматологията в клиниката ни и вече имаме такива специалисти като доц. д-р Русимов и д-р Стефанов, казва проф. Цачев, а Центърът по ендопротезиране във BMA наистина е от водещите в страната.

Индивидуалните импланти – кога?

Такава операция се извършва при тежки случаи на разрушена костна структура, както и при замаяна на износена изкуствена става с 3D имплант с живот от десетилетия. Макетите на 3D принтер визуализират разрушената от предишна изкуствена става кост или липсата ѝ. Именно 3D имплантите се поставят в най-тежките случаи при значителна загуба на кост.

Реендопротезиране се след многократно поставяна изкуствена става. Прилага се и при тежки счупвания, т.е. налага се и в травматологията с индивидуален имплант при дадена фрактура. Но тук технологиите и екипите не могат да реагират за създаване на индивидуален имплант, например за 24 часа. Това задържа засега този тип операции в спешната травматология.

Изпращането на такива пациенти навън сме обсъждали в гилдията и в Българската ортопедо-травматологична асоциация с НЗОК: по-евтино е такива пациенти да се оперират у нас. Но Здравната каса не заплаща такива операции тук, обаче ги заплаща в чужбина многократно по-скъпо. Т.е. ако НЗОК отпусне половината сума от тази за опериран пациент в чужбина, тази операция ще я извършим тук, смята д-р Цачев.

Но целта на хирурга е операцията да се извършва максимално близо до анатомията на човека, чрез т.нар. пациент-специфични импланти, казва той. Хитът в момента са индивидуалните импланти: индивидуалната тазобедрена става, а се върви и към индивидуални коленни стави. Отдавна има индивидуална глезенна става, казва проф. Неделчо Цачев. А клиниката на BMA по ендопротезиране се състои от 6 добре подготвени хирурзи и в нея се сменят само коленни и тазобедрени стави. Тя е една от клиниките на Катедрата по ортопедия и травматология, която навършва 55 г. от създаването си. Екипът ни е силен, казва проф. Цачев, а отдавна медицината не е индивидуален спорт.

Д-р Пламен Иванов е специалист в клиниката по ендопротезиране и реконструктивна хирургия, 3 г. преди дипломирането си е доброволец в нея

Фото Красимир Тодоров

Д-р Пламен Иванов: Най-трудно е да вземеш правилните решения

Избрах специализацията в ортопедията, тъй като смяната на тазобедрената става е най-успешната операция на ХХ век. Възможността за суб-специализация в клиниката ни дава шанс. А миниинвазивната хирургия при смяна на тазобедрената става добива популярност с по-малък разрез и възможност за ходене веднага след операцията с по-бързо възстановяване. Целта е пациентът бързо да се върне в средата си. Важно особено за младите хора. Като доброволец тук присъствах на операции, запознавах се с всякакъв вид хирургия в ортопедията и травматологията. Прегу 4 г.

след конкурс бях зачислен за специалност и през 2024-та би трябвало да стана специалист в тази област. В момента се подготвям за европейския конкурс по ортопедия и травматология в Любляна с 2 доклада. Имам специализации в Париж, Марсилия, Верона, Букурещ и ми предстои още две. Ще имам доклад и на Балканския военен конгрес през май у нас. В тези специализации видях модел на работа, сходен с нашия, на организацията, на оборудване в операционната. Но малките детайли правят голяма разлика при тях, като доброто предоперативно планиране, силно застъпена

миниинвазивна хирургия, бързо възстановяване на пациентите, понякога с хиперактивната кинезотерапия.

В работата ми е трудна по-голямата продължителност на тази операция, което води и до повече рискове. При поставянето на този имплант на операционната маса много меки тъкани и хрущали променят наласването, различно е от работата на макетите и на компютъра. Но за младия хирург най-трудното е ориентацията в сложните случаи и вземането на правилните решения при избор на неконвенционалния начин на операция.

Наш военноморски успех в Мраморно море

„...Морската история не познава друг пример, гдето флот при споменатите условия да е извършил бойно минно заграждение.“

Капитан-лейтенант
Евстати Винаров (1874–1915 г.)

Разузнавателен турски кораб се натъква на българска мина и едва се спасява през декември 1912 г.

Атанас ПАНАЙОТОВ

Участието на нашия военен флот в Балканската война (1912–1913 г.) е обект на множество изследвания в българската историография. В по-ново време

сред тях се открояват публикациите

на доц. д-р Владимир Павлов и на капитан I ранг доц. д-р Георги Антонов. И двамата (Светла им памет!) бяха мои преподаватели във Военноморското училище и аз с респект правя необходимите ми справки именно от тези източници. Затова, когато преглеждах тази публикация в „Морски преглед“ (бр. 4, Варна, 15 ноември 1934 г.), не очаквах да открия нищо ново.

Самото заглавие: „Из действията на минно-поддривната рота от Дунавската флотилия на Мраморно море през 1912 г.“ (позната тема) и неизвестният за мен автор – П. Рашев, също не събуждаха у мен голям интерес. Но все пак прочетох нещо непознато: „...Модерните и отлично екипирани турски кораби, неподозирайки примката, която смелите флотилии им устройха, продължавали своята работа и необезпокоявани от никого обстрелвали крайбрежието, докато на 5 декември вечер един от разузнавателните турски кораби се натъкнал на минното заграждение и едва се спасил“.

Не бързам да възкликвам, че имаме новина, че има и друг турски военен кораб, поразен от българските военни моряци през 1912 г., при това – в Мраморно море. Как така досега никой не е реагирал на тази публикация? Ти се появява в официалното издание на нашия военен флот – „Морски преглед“. По това време Флотът се командва от педантичния и принципиен военачалник капитан I ранг (по-късно контраадмирал) Иван Вариклечков.

Пак по това време командир на Дунавската флотилия е капитан I ранг (по-късно контраадмирал) Сава Иванов. И именно тогава Сава Иванов написва своя значим труд (517 страници на пишеща машина!) „История на Дунавската флотилия (1879–1935 г.)“.

И двамата военачалници са автори на публикации в този

емблематичен брой на „Морски преглед“

посветен на българската военноморска история.

В същия брой сред останалите ав-

Немската мина „Херц“, модел 1878 г., Военноморски музей

тори са авторитетни флотски офицери: Георги Купов (автор на материал за атаката срещу „Хамидие“), Валентин Паспалев (бъдещ началник на Щаба на ВМС, посмъртно произведен в звание контраадмирал), Тодор Цицелков (бъдещ командир на Дунавската флотилия), Минчо Острев (конструкторът на българската морска мина „Б-38“), Васил Киров (дългогодишен началник на тила на Флота). И двамата бъдещи адмиралите от своите позиции имат отговорност към съдържанието на вестника, и конкретно към този брой. Едва ли биха пропуснали подобна неточност (меко казано!). Или пък просто са подценили този факт? А в следващите броеве на двуседмичното издание не откриваме и опровержение за него.

Кой е автор на тази интересна публикация?

П. Рашев – това е Петър Димитров Рашев, роден на 21 ноември 1905 г. във Видин, възпитаник на Морското училище и на Корабоналическия курс (1929–1931 г.) към Морската учебна част. Има успешна кариера, част от която преминава в Дунавската флотилия – командир на кораб и адютант в Щаба, след това командва торпедоносци и миночистачна рота, както и различни брегови формирования. Достига до началник на

Двете модификации на френската мина „Cote Arle“ – „Дефанс“ (вляво) и „Блокус“, Военноморски музей

Модерните и отлично екипирани турски кораби не подозирайки примката, която смелите флотилии им устройха, продължавали своята работа и необезпокоявани от никого обстрелвали крайбрежието, докато на 5 декември вечер един от разузнавателните турски кораби се натъкнал на минното заграждение и едва се спасил.

Изненадата за цял турски флотъ бил извънредно голяма. Вестта че крайбрежието е минирано прикова турския флотъ далеч на хоризонта и го накара да се откаже от своите намерения.

По сведения на турски пътници

Факсимиле от най-интригуващата част от публикацията в „Морски преглед“, бр. 4/1934 г.

учебно-строево отделение в Щаба на Морските войски, а непосредствено преди уволнението си (като „царски“ офицер) през 1946 г. – началник на секция в Щаба на Гранични войски. Очевидно бил е добре подготвен и способен морски офицер.

Егва ли би си позволил Волни съчинения

по толкова важна тема. А поне засега той остава единственият източник на тази информация.

Според посочената от П. Рашев дата 5 декември 1912 г. (по стар стил) и издирените данни от капитан I ранг Антонов в Държавния военно-исторически архив – Велико Търново, единственото възможно място за този епизод е акваторията пред Чанта дере, недалеч от гр. Родосто (дн. гр. Текирдаг) до Мраморно море, когато на 17 и 18 декември 1912 г. (по нов стил, съответно 4 и 5 декември по стар стил) са поставени минни заграждения от нашите военни моряци. Това са 47 минни тип „Херц“ (немски минни, „наследство“ от първите години на Дунавската флотилия) и 13 минни „Cote Arle“, доставени от Франция, по времето на командването на Флота от французина Пол Пишон (14.12.1897 – 01.07.1908 г.).

Мините „Cote Arle“ се ползват със скандална известност в наша-

та военноморска история поради съмненията, че са част от голяма корупционна схема, свързана с френските военни доставки по това време. Вярно е, че след доставката им (мините са приети на юнашко доверие), „Cote Arle“ са върнати във Франция за ремонт. Вярно е и това, че заради лобисткия натиск при предпочитането именно на тази марка многократно и незаслужено е отхвърлян

проектът за първата българска морска мина

чийто автор е капитан-лейтенант Евстати Винаров.

По ирония на съдбата именно той трябва да воюва на Егейско и на Мраморно море с тези френски минни, при това – в изключително тежки условия: буквално в голи ръце и с импровизирани плавателни средства! В очerk за него доц. д-р Владимир Павлов посочва: „На практика тук, на бойното поле, той още веднъж получи потвърждение за негодността на мините „Cote Arle“.“

След 1989 г. Вл. Павлов преосмисли своето отношение и към Пол Пишон и към мините „Cote Arle“. Когато веднъж му показах копие от снимка, на която имаше текст, че италиански търговски кораб се е натъкнал на наша морска мина и е получил огромна пробойна през 1913 г., той заяви: „Страшно много ще ме зарадвах, ако докажеш верността на тази информация“. Още не съм я доказал, но не съм се и отказал!

Дали евентуално взривената мина, поразила турския разузнавателен кораб през 1912 г., е „Херц“, или „Cote Arle“, това засега остава второстепенен въпрос. А първостепенният въпрос е: Има ли друг турски кораб освен „Хамидие“, поразен от българските военни моряци през Балканската война? До откриването на необходимия архивен документ този въпрос остава открит.

Как България бе принудена да предаде Силистра на Румъния

Санстефанският мирен договор всъщност поставя началото на т. нар. Добруджански въпрос

Радослав СИМЕОНОВ

Колкото и парадоксално да звучи, исторически факт е, че Санстефанският мирен договор – възприеман от нас обикновено като

еманация на българския национален идеал

всъщност поставя началото на т. нар. Добруджански въпрос. До 1878 г. цялата историко-географска област Добруджа чак до делтата на р. Дунав, считана за люлка на средновековната българска държаност, се намира в пределите на Османската империя. Едва ли някой тогава е предполагал, че тази древна земя, там където се намира Онгълът, веднага след Освобождението ще има друга историческа съдба, различна от тази на Отееството. Областта е била включена и в диоцеза на Българската екзархия, създадена със султанския ферман от 1870 г., а Тулча е един от водещите градски центрове в българските земи през епохата на Възраждането.

По време на Руско-турската война от 1877–1878 г. наред с българските опълченци за свободата на България се бият и около 60 хил. румънски войни. Но след успешния край на войната руската дипломатия, твърдо решена да възвърне обратно Южна Бесарабия (отнета от Русия след Кримската война), възприема формулата, че Румъния ще бъде компенсирана с българската Северна Добруджа. За нея това е чужда земя с инородно население – там румънският елемент е нищожен и се изразява само в

присъствието на няколко хиляди овчари

забегнали със стадата си от Влаш-

Наблизването на румънската армия в България през 1913 г., карикатура

ко и Молдова (наричани от местното население с прозвището „мокани“).

В румънския парламент започват оспорвани дебати за или против присъединяването на Северна Добруджа. В страната се шири протестно движение и негодувание срещу нежеланата размяна. Някои румънски вестници като „Тимпул“ пророчески заявяват, че Добруджа ще се превърне в „ябълка на раздора“ между двата народа. Така или иначе, на 14 ноември 1878 г. въпреки масовите протести на севернодобруджанци румънските войски влизат в областта, като „Манифестът“ на румънския крал Карол I за присъединяването ѝ е напечатан на чист български език.

Още веднага след 1878 г. в Северна Добруджа започва провеждането на политика на брутална румънизация. Първите необосновани претенции на управляващите в Букурещ към България имат чисто военностратегически характер и са насочени към гр. Силистра и околностите му. През 1880 г. румънски войски окупират разположената на 1 км югоизточно от града височина „Араб табия“ под предлог, че румънската граница

била незащитена. Дълго време граничният въпрос припламва и тлее във взаимоотношенията между двете държави, а през 1900 г. те са на прага на военен конфликт помежду си.

Разположена геополитически между две велики сили – Русия и Австро-Унгария, Румъния разбира, че нейните шансове за успех са най-големи там, където се намира най-слабото съпротивление, т.е. към България.

Докато българската външна политика защитава доктрината за обединението на Македония и Одринска Тракия, то „Добруджанският въпрос“ остава в периферията на националните интереси. Северна Добруджа се възприема от нашите политици като неизбежен „курбан за свободата“, а претенциите към южната част на областта се negliжират и остават без последствия.

По това време румънската дипломатия издига тезата, че разширението на България в посока към Македония щяло да доведе до нарушаване на „балканското равновесие“. (Интересното е, че когато след Първата световна война Румъния се разширява два пъти и половина, тогава нито един неин

политик не се сети за нарушеното равновесие – б. а.). В навечерието на Балканската война в Букурещ заявяват, че трябва да получат териториални компенсации в Южна Добруджа срещу своя благосклонен към България неутралитет.

Към края на октомври 1912 г. Румъния официално формулира своите конкретни

искания за корекция на границата

по линията Тутракан–Балчик, за което е уведомен премиерът Иван Евстр. Гешов. От българска страна тези претенции са отхвърлени с възмущение и определени като „изнудвачески“. В края на ноември председателят на Народното събрание Стоян Данев отпътува за Букурещ в опит да отхвърли тези нагли искания в замяна на обещанието, че България ще гарантира културната автономия на власите (арумъните) в Македония.

След неуспеха на Данев дебатите за териториалните претенции на Румъния се прехвърлят на масата на преговорите в Лондон, където се очаква да бъде подписан мирът между Турция и балканските съюзници. Директните българско-

Телеграма на Външно министерство от 27 юни 1913 г. за неопакване на съпротива срещу румънските войски, ЦДА

румънски преговори там отново не дават резултат. Тогава по инициатива на италианската дипломатия е решено да се свика международна конференция с участието на посланиците на Великите сили за уреждането на спора между двете държави. Така и става.

Въпросната конференция е проведена на 26 април (9 май) 1913 г. в Санкт Петербург. Тя

безцеремонно постановява

че България трябва да отстъпи на Румъния гр. Силистра заедно с околността в радиус от 3 км, измерени от периферията. Възмущението сред жителите на Силистра и в цяла Добруджа е неописуемо. Мъжкото население на града се сражава за свободата на поробените сънародници в Македония и Тракия, а в същото време техният роден град е предоставен на северната съседка. Тогава сред добруджанци особено популярност придобива песента „Я питай Данев министъра защо даде Силистра“. Жителите на града са готови да се изселят и да го построят отново.

Решенията на Петербургската посланическа конференция не само че не задоволяват апетитите на румънските политици, но и ги изострят още повече. В Букурещ са категорични, че в случай на война между бившите съюзници Румъния няма да остане неутрална и ще се намеси. Дори и сега отговорните български фактори отново подценяват опасността от север, навидно разчитайки, че Русия няма да позволи подобни действия.

След началото на Междусъюзническата война на 20 юни 1913 г. северната съседка обявява мобилизация, а на 27 юни крал Карол II издава заповед към армията за нахлуване в България на следния ден. Заповедта оправдава явната агресия с мотива, че страната се намесва във войната, за да спре конфликт между бившите балкански съюзници и „омиротвори Балканите“.

Така, без да пролее и капка кръв,

Румъния анексира Южна Добруджа

а пред българския управляващ елит от тук насетне ще „виси“ за решаване Добруджанският въпрос в неговата цялост. Допуснатите гроби грешки при създаването на Балканския съюз ще трябва да бъдат изплатени с мъките и страданията на обикновеното добруджанско население. Южна Добруджа ще остане под румънски гнет до есента на 1916 г., когато щиквете на храбрата Трета българска армия ще донесат свободата ѝ, но уви, това ще бъде само за кратко.

Румънски офицери в Тутракан, 1913 г.

Най-новата система за противодействие на дронове разполага с кинетични и некинетични средства за въздействие върху безпилотните летателни апарати.

Тази система е резултат от реализацията на програмата на армията на САЩ Mobile-Low, Slow, Small Unmanned Aircraft System Integrated Defeat System (M-LIDS). Елементите на системата M-LIDS са разпределени върху две бронирани колесни машини от най-ново поколение, които са с повишена мобилност и защита от мини.

Дроните, използвани в съвременната война, стават все по-способни и опасни. Те се използват активно както за наблюдение и разузнаване, така и за атака срещу сухопътни сили или критична инфраструктура. Системата M-LIDS, както стана ясно, е конфигурирана върху две бронирани и устойчиви на мини и въоръжени засади колесни превозни средства тип M-ATV. Върху едната машина е монтиран радар за откриване и проследяване на въздушните заплахи, както и дистанционна оръжейна станция за неутрализиране на заплахите с кинетични способности. На другата машина са некинетичните технологии за водене на електронна война.

От компанията производител поясняват, че американската армия има намерение да „обзаведе“ девет дивизии с тази способност, като всяка дивизия получи по пет комплекта от по две бронирани машини с цялостното оборудване за борба с дронове. Компанията осигурява и поддръжката на машините и оборудването.

Технологиите, монтирани върху двете машини, се доставят от различни производители, ан-

Системата M-LIDS интегрирана върху двете бронирани машини

Радари и оръжия срещу дронове върху две возила

гажирани от правителството да работят за армията, но в крайния етап компанията, която доставя автомобилите, сглобява и монтира върху тях всичко необходимо. Освен това тя отговаря за всички текущи инженерни тестове с цел подобряване на работата на цялата система по програмата M-LIDS. Програмата ще гарантира многослойна въздушна защита, използвайки

кинетични и некинетични възможности. Системата включва бордов радар, технология за електронна война, включително и система за изстрелване на ракетата „Койот“. Тази ракета след изстрелването разперва криле и на практика се превръща в един много опасен дрон камикадзе. Тя може да поразява цели на големи разстояния.

M-LIDS, освен че открива, про-

следява и унищожава безпилотни летателни апарати, осигурява и бойна подкрепа на войниците на бойното поле. Върху едната бронирана машина е монтиран многоцелевият радар AN/TPQ-50. Включва и 30-мм автоматично оръдие. Радарът KuRFS и Coyote Block 2 Interceptor позволяват на системата да елиминира заплахите от дронове, използвайки кинетични оръжия. Coyote

Block 2 Interceptor е системата, изстрелваща ракетата „Койот“. Радарът KuRFS е 360-градусова многоцелева радарна система, която открива въздушни заплахи от дронове, артилерия, ракети и минохвъргачки.

Страницата nogzombu.com
Михаил ГРИГОРОВ
Фотото defenseworld.net

Нов безпилотен подводен апарат за разузнаване

Snakehead е с голям жизнен цикъл

Военноморските сили на САЩ получиха от отбранителната индустрия голям подводен безпилотен апарат от ново поколение, който може да се развърща от борда на ядре-на подводница и след изпълнение на разузнавателната мисия да се завръща отново на нея. Подводният дрон носи зловещото наименование Snakehead („Змийска глава“) и тепърва предстои да се тества в съвместна работа с подводниците.

Технологичните сведения, отнасящи се до Snakehead все още са много оскъдни, но е известно, че дронът трябва да има дълъг жизнен цикъл и е за многократна употреба. Известен е като най-големият дрон,

който може да се интегрира в подводници.

Захранва се от литиево-йонни батерии с много стабилни характеристики.

Експертите казват, че подводниците с дронове притежават по-висока степен на автономност. Тези дронове са предназначени главно за разузнаване и според стратегиите – и за изясняване на ролите на участниците в конкретна оперативна среда.

Дроните имат най-различни сензори и инструменти, с които проучват подводната среда и предоставят информация на подводницата, като включително картографира морското дъно.

Лазер за противовъздушна отбрана с малък обсег

Съвсем наскоро армията на САЩ получи от отбранителната индустрия нов 50-киловатов лазер за неутрализиране на въздушни заплахи и главно на дронове. Лазерът ще бъде монтиран върху популярния бронетранспортьор „Страйкър“ 8x8. Първоначално с тази система ще бъде оборудван един взвод и ще бъдат проведени региа тестове. Новата лазерна система се нарича Directed Energy Maneuver-SHORAD.

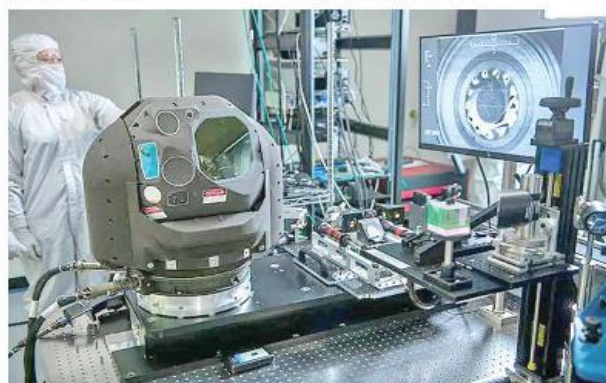
Лазерна система DE M-SHORAD

„Първоначалните тестове в Юма – Аризона, покриха полгона с унищожени дронове“ е официалната информация, която гоуде оттам. Тестовите ще

продължат през цялата 2023 г. DE M-SHORAD е лазер от клас 50 kW, предназначен за защита на дивизии и бригадни бойни екипи от безпилотни летателни системи, летателни апарати с ротационни и фиксирани крила, ракети, артилерия и минохвъргачки, заявя Високопоставен представител от армията на САЩ.

Високоенергийната лазерна система DE M-SHORAD се комбинира с електрооптична инфрачервена система за откриване и проследяване на заплахи и многоцелеви 360-градусов радар за наблюдение и прехващане на заплахите в мащабите на бойното поле.

DE M-SHORAD в лабораторията

„Граф Монте Кристо“ – има все още романтика

**Или защо
романът на
Дюма-баща
е тревожно
актуален днес**

В този театър му е мястото на спектакъл като „Граф Монте Кристо“, каза режисьорката му Бина Харалампиева – в Младешкия. И думите й се оправдаха още на първите представления, когато пред сградата гъмжеше от млада публика и групи (неорганизиран) младежи на ученическа възраст. Естествено, защото през 1846 г. Александър Дюма-баща написва един от най-великите романи в световната литература – „Граф Монте Кристо“. А Юрий Дачев за пореден път да посегне към класиката, непоставяна у нас, и да я пресъздаде в драматургичен текст.

И ето, че си заслужава да се гледа тази романтична драма – и от малки, и от големи зрители. Защото темите са вечни – за приятелството и предателството, за любовта и самотата, за възмездие, за дълги години живот в нелюбов и примирение, но и за

отмъщението, което поглъща и самия му извършител, изпепелява и самата любов. Темите са вечни, но гледната точка е различна според опита и според отдалечеността от времето на онези 177 години назад от създаването на романа. Да, времето се променя, но в тази творба за пореден път виждаме, че човекът пъли след всички технологични и обществени взривове, които сам е предизвикал. Душата му е същата и се вълнува от едно и също незапознато от датата и епохата.

На Калин Врачански му

върви на герои от епохата на XIX век, когато преди години изигра фантастично Квизимодо в „Парижката света Богородица“ в театър „София“. И продължава да му върви в силната трупа на Младешкия театър, която е набрала скорост и създава запомнящи се спектакли в афиша си. Тук гостуващият актьор е в ролята на Едмонд Дантес и всеки път показва висока класа на сериозен актьор. А не е лесно да си Калин Врачански в театралното ни пространство, състезавайки се със самия себе си.

В представлението се открито

яват образите и на Светослав Добрев (току-що награден за ролята на Санчо Панса в „Дон Кихот“ на същата сцена), на Койна Русева, Юлиан Петров и Рая Пеева, а и всички участници в представлението. Наскоро нарекоха и спектакъла, и книгата учебник по морал. Може би затова салонът беше пълен догоре, и актьорите, и публиката съприживяваха съкровените мигове на един легендарен литературен герой.

Страницата подготви
Росица ЦОНЕВА

Фото Красимир Тодоров

Изложбата на Чапа – последна възможност

Броени дни остават до края на юбилейната изложба на Георги Чапкънов-Чапа в Националната галерия. С нея талантливият скулптор отбелязва 80-годишнината си. Кръстена е „Чапкънов. Алхимикът“. Това е Чапа, който създаде и статуетката на легендарното войнче с каската, което връчва на получателите театралната награда „Аскеер“, учредена от Театър „Българска армия“ преди повече от 30 година. Почитателите му свързват името на артиста и много видими във всекидневие неговите творби не само в столицата, като символът на града статуята на София, пейката с бащата и сина писатели Славейкови на едноименния площад, с фигурата на италианския революционер Гарибалди, а в Такевата градинка на „Солунска“ е чешмата с пластиката „Похищението на Европа“, похитена за

години от крадци, но възстановена. В залите на партера в двореца обаче са творби, създадени през последните 50 години, от колекциите и на галериите в Бургас, Велико Търново, Добрич, Русе, Силистра, Стара Загора и Ямбол, на частни колекции. Тук е и копието на бюста на италианския режисьор Федерико Фелини, съгласил се да му позира, защото Чапа предлага суперкратък срок от само 3 дни. Филмовият вълшебник не повярвал, но Чапа изпълнил обещанието си и на третия ден двамата пийнали по една силестренска кайсиева ракия...

Зрителите могат да си представят и творческия процес на скулптора, защото ще видят работната му маса, отрупана с инструменти и скулптурни фрагменти, да погледат и филма на режисьора Тодор Чапкънов за баща му.

Време е за „Аскеер“-и

Председателят на фондация „Аскеер“ актьорът Георги Къркеланов обяви номинациите за театралните награди тази година. Преди повече от 30 години актьори от Театър „Българска армия“ учредиха наградите, които навърх духовния празник на 24 май ни вдигат на крака с обединяващата нацията химн на Светите братя Кирил и Методий „Върви, народе възрождени!“. Церемонията се гледа от над 1 млн. зрители.

Тази година големите награди са две. За първи път фонда-

Знаем Елена Райнова от Военния театър, други помнят многото ѝ филми. Тук е с Апостол Карамитев в „Бялата стая“

цията номинира сценариста за цялостен принос към театралното изкуство и това е проф.

Слаби Кокалов. А актрисата Елена Райнова получава своя почетен „Аскеер“.

Кино и музика

На столичния кологрум („Арена София“) през лятото ще видим гостите на Sofia Live Festival (23–25 юни). Един от акцентите е завръщането на UNKLE у нас след 13-годишна пауза. Британската трип-хоп формация е хедлайнърът за първата вечер на фестивала. На финала на пър-

вата вечер ще се появи успешният български електронен артист В. чужбина, дигжей и продуцент Страхил Велчев (KINK). В основата на Sofia Live Festival са усилията на екипа на Sofia Live Club и Рут Колева. Останалата програма на

фестивала включва сериозни имена от европейската и световната музикална сцена.

На Порт Бургас под шапката на Burgas Summer Live на 13 август свирят известната британска пост-панк-група от Бирмингам Editors, една от най-добрите световни концертни групи (тежен е хитът Papillon). Гостуването им е едно от музикалните събития у нас. На бургаското пристанище това лято ще може да се видят популярни групи като шотландците Franz Ferdinand и англичаните Nothing But Thieves на 11 август и др. На 21 юни пък на столичния стадион „Юнак“ триото от Ню Йорк, символ на мрачния инди рок „Интерпол“, ще изнесе първия си самостоятелен концерт в България.

Международният кинофестивал във френския ар. Кан отдава почет на националната си звезда актрисата Катрин Денюв. Той ще се състои от 16 до 27 май и в 76-ото си издание се очаква да представи едни от най-добрите филми на миналата година

Пламен ДИМИТРОВ

На 14 май 1950 г. в Турция се провеждат първите сравнително свободни и честни избори. Дотогава политическият живот в страната е доминиран от основаната от Мустафа Кемал Ататюрк Народно-републиканска партия. През 1950 г. обаче вотът е спечелен от опозиционната Демократическа партия. През тази година Реджеп Тайип Ердоган насрочи президентските и парламентарните избори именно за 14 май и решението му едва ли е било случайно. Сега Народно-републиканската партия е основната формация в опозиционния блок и Ердоган се надява, че тя отново ще претърпи поражение както през 1950 г.

На 14 май турците ще избират едновременно президент и депутати в парламента. За Ердоган битката е на живот и смърт. Ако загуби, той може да се лиши не само от властта, но и срещу него да започне съдебно и политическо преследване.

Дългото управление на Ердоган премина през доста политически перипетии и вътрешни сътресения, но никога досега той не се е изправял срещу обединена опозиция. Зад кандидатурата на Кемал Кълъчдароглу застава шестпартиен блок. В него влизат неговата собствена Народно-републиканска партия, както и новосъздадените формации на двама бивши близки съратници на Ердоган. Това са бившият премиер и външен министър Ахмет Давутоглу и бившият министър на икономиката Али Бабаджан. Втора сила в опозиционната коалиция е националистическата Добра партия на амбициозната Мерал Акшенер, чиято електорална тежест е между 10 и 15%.

Ердоган по традиция е смятан за ислямист, а неговите опоненти – за светски ориентирани политици. Но ако погледнем списъка на партиите в двете основни коалиции за вота на 14 май, прави впечатление, че

разделението не е съвсем по линията „ислямисти– кемалисти“

В редиците на опозиционния блок виждаме Партията на щастие, която е доста по-консервативна и по-ислямистки настроена от Ердогановата Партия на справедливостта и развитието (ПСР). Парадоксът е, че редом с нея зад кандидатурата на Кълъчдароглу застават и поне 2–3 комунистически и марксистки формации, а също и либерали, феминисти и „зелени“.

В коалицията на Ердоган пък освен традиционния му съюзник – Партията на националистическото действие, влиза и една консервативна и дори екстремистка кюрдска партия с подчертано происламистка ориентация, но също и Демократичната лява партия, създадена някога от бившият премиер Бюлент Еджевит. Изводът е, че основното разделение на тези избори няма да върви по линията на някакъв идеологически разлом, а ще бъде „за“ и „против“ Ердоган.

Основният фактор, който подрива рейтинга на Ердоган, са икономическите проблеми на Турция и най-вече – инфлацията. През есента на миналата година тя достигна

Изборите в Турция – битка на живот и смърт за Ердоган

Изходът от вота може да бъде решен от кюрдския фактор

Кои са кандидатите за президент във вота на 14 май

Действащият президент 69-годишният **Реджеп Тайип Ердоган** е най-дълго управляващият турски държавник – вече повече от 20 години. Роден е в Истанбул в консервативно семейство. Завършва религиозно средно училище, а според официалната му биография след това се дипломира в Университета „Мармара“, но никой не е виждал дипломата му за висше образование. Влиза в политиката още съвсем млад като активист на происламистката Партия на националното спасение. През 1994 г. изненадващо печели кметските избори в Истанбул. Управлява гигантския мегаполис сравнително успешно, но през 1998 г. е принуден да напусне кметския пост, след като получава присъда за реципиране на стихотворение, което според съда разпалвало религиозна омраза. През 2001 г. Ердоган създава Партията на справедливостта и развитието и в края на 2002 г. тя печели парламентарните избори. От март 2003 г. е министър-председател, а от август 2014 г. – президент на Турция. Ердоган е харизматичен лидер с агресивен политически стил.

74-годишният **Кемал Кълъчдароглу** има икономическо образование, специализация във Франция и успешна кариера във висшата държавна бюрократия, стига до поста генерален директор на Фонда за социално осигуряване на Турция. След пенсионирането си влиза в политиката и през 2002 г. става депутат. От 2010 г. досега оглавява Народно-републиканската партия. Смятан е за педантичен и суховат политик без особена харизма. Принадлежи към религиозното малцинство на алевитите, което

в миналото е било репресирано от държавата. След като стана официален кандидат за президент на опозицията, Кълъчдароглу пусна видео в ютубър, в което за пръв път открито декларира, че е алевит. Това може да увеличи подкрепата му сред кюрдите, мнозина от които също са алевити.

59-годишният **Мухарем Индже** по професия е учител по физика и химия. Депутат е в четири парламента от Народно-републиканската партия (НРП) и беше неин кандидат на предишните президентски избори през 2018 г., но загуби от Ердоган още на първия тур, като взе 31% от гласовете. След като не успя да се пребори за лидерството в НРП с Кълъчдароглу, Индже се оттегли и създаде своя собствена формация – партията „Рогина“. Социологическите сондажи му дават между 4 и 7–8% на първия тур от вота на 14 май. Именно тези няколко процента може да се окажат решаващи на балотажа между Ердоган и Кълъчдароглу.

55-годишният **Синан Оган** е аутсайдер в президентската напревара. Той е оген в Турция, но е от азербайджански произход и няколко години е работил като заместник-ректор на един от университетите в Баку, Азербайджан. Има докторска степен по международни отношения от Московския държавен университет, защитена на руски език. Бил е депутат от Партията на националистическото действие, но впоследствие е изключен от тази формация.

85% на годишна база, сега официалната статистика твърди, че поскърването на живота е укротено до 50%, но икономическите експерти не вярват, че това е така. През 2018 г. едно евро се разменяше за 6 турски лири, а сега – за 22.

Ако трябва да гласуват с гжоба си

дори и мнозина от верните привърженици на Ердоган може да го изоставят. Турците са недоволни и от не особено успешните и координираните действия на властта за справяне с четите от страшното земетресение от февруари т.г.

Като опитен изборджия брени дни преди вота Ердоган вади от ръкава си различни козове с цел да докаже, че страната се развива успешно под негово ръководство. Първо бе пуснат на вода голям десантен кораб, от който те могат да излитат дронове, след това тържествено бе завъртан кранът, от който потече газ, добит от собственото турско находище в Черно море. Ердоган се хвали и с успехи в производството на електрически автомобили, със скорошно пускане на атомната централа в Аккую и с други големи инфраструктурни обекти.

Много важен фактор в изборната битка ще бъдат кюрдите, които са към 20% от населението на страната. Мнозинството от тях подкрепят Демократичната партия на народите, която властта в Анкара се стреми да извади от играта чрез дело в Конституционния съд, което може да доведе до забраната ѝ заради връзки с терористичната кюрдска организация PKK. Но кюрдските политици имат и резервен вариант да вкарат своите хора в парламента чрез регистрацията на друга партия.

На страната на Ердоган е

административният ресурс

Милиони турци са евакуирани, след като домовете им бяха разрушени от земетресението и няма да могат да гласуват според адресната си регистрация. Освен това за 2 десетилетия управление ПСР е изтъкала сложна мрежа от клиентелски зависимости. Вижте числата – между 2001 и 2020 г. броят на чиновниците в публичния сектор нараства със 119%, повече от двойно. А жителите на общинските администрации стават с 205% повече!

След като през 2017 г. Ердоган успя да промени системата на държавно управление в Турция чрез референдум, сега по-важните избори са президентските, защото страната вече е президентска република, като държавният глава ръководи сам правителството, отделен министър-председател няма. Засега шансовете на двамата основни кандидати изглеждат изравнени. Повечето социологически проучвания дават предимство на Кълъчдароглу, но трябва да се има предвид, че социологическите агенции в Турция са политически обвързани и данните им не са надеждни. Ако погледнем залозите при букмейкърите, то те дават лек превес на опозиционния кандидат. Аз бих се ангажирал единствено с прогноза, че ще има втори тур на президентския вот. Както и, че сегашната опозиция няма шанс да промени конституцията и да върне парламентарната форма на управление.

Боеве и паника в Судан

Бежанци от Судан пристигнали с военен самолет в кенийската столица Найроби

Судан е обхванат от паника на фона продължаващите вече две седмици боеве между армията на страната и и паравоенните Сили за бърза подкрепа (СБП). Силите на двете противоборстващи групировки са изправени и едва ли скоро някоя от тях ще вземе връх. ООН съобщава, че до 270 хил. души се очаква да напуснат Судан заради избухналото насилие в столицата, където сраженията се водят направо в жилищните квартали.

Междувременно суданската армия потвърди, че сваленият през 2019 г. бивш президент Омар Хасан Башир се намира във военна болница и е под полицейска охрана. Башир, както и около 30 други бивши служители от неговото правителство, са били прехвърлени в болницата от затвора Кобер във военна болница по препоръка на медицински служители преди началото на сраженията между армията и

Лаборатория с опасни патогени е завзета от военна групировка

паравоенните Сили за бърза подкрепа, се казва в изявление на армията.

Суданското министерство на вътрешните работи съобщава, че СБП са нахлули в пет затвора и са освободили затворниците в тях. Полицията съобщава, че при нападението срещу затвора Кобер са били убити и ранени няколко десетки служители и добави, че СБП са освободили всички затворници.

Воюващите судански генерали обещаха във вторник да съблюдават ново триденно примирие, което беше договорено от САЩ и Саудитска Арабия, за да изтеглят третата по големина африканска страна от ръба на пропастта, предаде АП. Но обещанията веднага бяха опровергани

от звука на огън от тежки оръжия в столицата Хартум. Нейни жители казаха, че над главите им прелитат военни самолети. Няколко предишни прекратявания на огъня от избухването на боевете на 15 април не бяха спасени.

Световната здравна организация предупреди за висок риск от биологична опасност, след като лаборатория, притежаваща опасни патогени беше превзета от една от воюващите страни в Судан. Не е ясно кой стои зад окупацията на Националната лаборатория за обществено здраве в столицата Хартум, но служителите й вече нямат достъп до нея. Лабораторията се съхранява различни биологични и химически материали, сред които патогени на мор-

били, полиомиелит и холера, както и други опасни материали, съобщава Би Би Си. Повечето здравни заведения в Хартум не работят поради липса на персонал, лекарства и прекъсвания на тока и водоснабдяването.

Продължават усилията за евакуиране на чужденците от Хартум, докато местните се опитват да се спасят в съседните държави. Около 1000 души вече са евакуирани със самолети и с френската фрегата "Лоран", която пристигна специално в Порт Судан, за да вземе желаещи да напуснат страната. Великобритания съобщава, че около 2 хил. нейни граждани са поискали съдействие да напуснат Судан, като правителството обяви мащабна операция по евакуацията им.

В понеделник българското външно министерство съобщава, че е съдействало на 21 души да се евакуират, от общо 31, потърсили съдействие. (БА)

Коментар

Газова солидарност

Пламен ДИМИТРОВ

През тази седмица София бе газобата столица на Европа. Петима министри от Азербайджан, България, Румъния, Унгария и Словакия се събраха у нас и подписаха меморандум за създаването на т.нар. пръстен на солидарността. Това е газов коридор, по който азербайджанският газ ще се прехвърля от България към Румъния, Унгария и Словакия. За целта не е нужно да се строят нови тръбопроводи, може да бъде увеличен капацитетът на вече съществуващите. Меморандумът е поредна стъпка, към постигането на газово свързване между държавите от Източна Европа, която проваля опитите на Русия за енергиен шантаж срещу ЕС.

Азербайджанският газ не е много – за миналата година европейските страни са внесли около 12 млрд. куб. м от него, под 5% от потреблението на ЕС. Но и нуждите на страните, влизали в Пръстена на солидарността, не са особено големи. Според най-добрата познавач на азербайджанския газов бизнес Полмира Рзаева го края на това десетилетие каспийската република може да увеличи своя износ за Европа с още 13,5 млрд. куб. м. От тези обеми могат да се възползват преди всичко балканските страни плюс Унгария и Словакия. Драмата обаче е в това, че за разработването на азербайджанските находища са необходими сериозни инвестиции, а те се изплащат за дълго време. В ЕС пък всички се плашат от дългосрочните договори, защото никой не знае какъв ще е възлеродният данък върху газа и съответно потреблението след 15–20 години.

Военни вести

НАТО е доставила на Украйна 98% от обещаните бойни машини

Съюзниците и партньорите на НАТО са доставили почти всички обещани бойни превозни средства на Украйна, каза генералният секретар на НАТО Йенс Столтенберг, цитиран от "Ройтерс". "Повече от 98% от бойните машини, обещани на Украйна, вече са доставени. Това означава над 1550 бронирани превозни средства, 230 танка и друго оборудване, включително огромно количество боеприпаси", каза той пред репортери в централата на НАТО в Брюксел. "Общо сме обучили и екипирали повече от девет нови украински бронирани бригади", допълни Столтенберг.

Трябва Украйна да реши какви са условията и форматите за мирни преговори. Всяка възможност за смислени преговори изисква Украйна да има необходимата военна помощ, за да изпрати послание до руския президент Владимир Путин, че няма да по-

беги на бойното поле. Решение може да се намери на масата на преговорите, но е важно какво се случва на фронта, отбеляза генералният секретар.

Германски и британски изстребители

прехванаха три руски разузнавателни самолета в международното въздушно пространство над Балтийско море, съобщиха германските военновъздушни сили. Трите самолета – два изстребителя Су-27 и Ил-20 са летели с изключени предаватели (транспондери). Прехванати са от самолети "Юрофайър" на двата натовски съюзника. Трите членки на Алианса Литва, Латвия и Естония нямат свои изстребители, затова от 2004 г. сигурността в Балтийското въздушно пространство в Североизточна Европа се гарантира от НАТО.

Президентът на САЩ Джо Байдън

и южнокорейският му колега Юн Сук-юл обявиха в сряда, че в отговор на постоянната ядрена заплаха от страна на Северна Корея страните им са сключили споразумение, което

включва планове за разполагане на американски ядрени подводници на док в Южна Корея за първи път от повече от 40 години, подобряване на съвместното обучение и обмен на информация. Новият договор, целящ подобряване на ядреното възпиране, беше представен по време на държавното посещение на ЮН в САЩ в условията на повишена тревога от зачерпите севернокорейски опити с балистични ракети.

Ръководителят на частната армия "Вагнер"

Евгений Пригожин каза, че Украйна се подготвя за "неизбежна" контраофанзива и изпраща добре подготвени части в опустошения източен град Бахмут, в продължение на много месеци център на битките, предаде "Ройтерс". В аудиосъобщение, публикувано в неговия канал в телеграм, Пригожин също така заяви, че неговите войски все още не получават така необходимите практики с боеприпаси от руското министерство на отбраната и в резултат на това понасят пет пъти повече жертви. (БА)

Димитър Стоянов участва в среща на групата „Рамщайн“

Министърът на отбраната Димитър Стоянов участва в поредното заседание на контактната група за отбранителната помощ на Украйна, което обсъжда обстановката в страната и предоставяне на международна помощ. Форумът се проведе в края на миналата седмица в Рамщайн, Германия. В състава на

българската делегация бяха и началникът на отбраната адмирал Емил Ефтимов и заместник-министърът на отбраната Теодора Генчовска. В рамките на форума министър Стоянов проведе двустранни срещи със своята белгийска колега Людивин Дедонде (на снимката) и с полския военен министър Мариуш Блашчак. (БА)

Назарян отново е европейски шампион

Едмонд Назарян за втори път ликува на европейския връх в класическата борба при мъжете. 21-годишният талант спечели златото в олимпийската категория до 60 kg, като на финала на първенството в хърватската столица Загреб бе категоричен срещу световния и европейския шампион Виктор Чобану (Молдова) – технически туш 13:0 за 2,02 мин. Едмонд стана №1 и в дебюта си при мъжете през 2020-а, когато бе едва на 18 години. Но тогава синът на двукратния олимпийски шампион Армен Назарян взе златото в неоломпийската категория до 55

kg, а шампионатът на Стария континент се проведе в Рим. Така Назарян младши вече има 4 медала от големи първенства при мъжете. През миналата година той стана втори в Европа и в света. Титлата пак бе трета за България от първенството в Загреб след тези на Мими Христова (65) и Юлияна Янева (68).

В крайна сметка българските борци завършиха с 11 медала на европейското в Загреб и се наредиха на 5-о място в крайното класиране. Националите завършиха с 3 титли, 3 сребърни и 5 бронзови отличия.

Великият Армен Назарян носи на раменете си своя достоен наследник

Фото БФ Борба, Start-Photo.bg

ВВМУ „Н. Й. Вапцаров“ с титлата по плуване

Тимът на ВВМУ „Н. Й. Вапцаров“ стана държавен военен шампион по плуване за настоящата година. Този състав завоюва титлата с актив от 528 точки. На второ място се нареди ВУСК „Васил Левски“ с 314,5 точки. Трети остана отборът на ВМСК „Варна“ с 293 точки. Тази година домакин на надпреварата беше Морското училище, а в нея участваха над 80 състезатели от 10 отбора.

След завършването на състезанията в басейна спортистите бяха наградени от началника на ВВМУ „Н. Й. Вапцаров“ флотилен адмирал Боян Медникаров, който отпрати специално приветствие към участниците.

„Невинаги да си първи е най-важното. Най-важното е да си доволен от себе си, най-важното е да покажеш на другите, че можеш да направиш нещо, че можеш да постигнеш някакъв сериозен

На второ място се нареди ВУСК „Васил Левски“, а трети остана отборът на ВМСК „Варна“

результат“, заяви в словото си флотилен адмирал Медникаров.

Иначе бяха раздадени 21

комплекта медали в състезанията за мъже и жени.

„От името на ръководството на Националната

военна спортна федерация и от ръководството на организационния комитет на първенството искам да изкажа своята благодарност за отличната организация. Знаете, че плуването е база заедно с леката атлетика на всички видове спортове. Затова ние много държим на развитието на този изключително военноприложен спорт. Искам чрез вас да благодарим на вашите командири и началници за това, че се създадоха организация и възможност за участието ви тук. Трябва да благодарим и най-вече на вас, тъй като независимо от изключителната натовареност сте успели да намерите време за подготовка за този шампионат“, заяви пред военните плувци полковник Венелин Дерибеев, ръководител на състезанието.

Страницата подготви
Александър ГИГОВ

Насар е №1 на шампионата в Ереван

Карлос Насар е най-добър шансист на Европейското първенство в Ереван, което приключи в неделя. Българинът, който стана шампион в категория до 89 kg, събра най-много точки от всички участници. 18-годишната суперзвезда получи максималните 1000 точки по системата „Робу“. Насар заслужи индивидуалното отличие, след като постави два световни рекорда за мъже. Той изтласка 221 kg, като подобри с килограм собственото си постижение от Боевта 2022. Също така състезателят на Павел Христов от клуб „Старт“ – Червен Бряг, постави и световен рекорд в дуболя – 395 kg. Тези постижения са и европейски рекорди за мъже. С постиженията си Насар коригира световните и европейските постижения за юноши, като в Ереван той постави общо 10 рекорда.

Шансистът ни изпревари великия Лаша Талахадзе от Грузия, който в категория над 109 килограма грабна златото. Последният е двукратен олимпийски, шесткратен световен и седемкратен европейски шампион. Талахадзе събра 883,5 точки след 474 kg в дуболя. От българите Божидар Андреев (73 kg) е 11-и в общото класиране със 736,6 точки, а Иван Димов (61) е 43-ти с 632,2 точки. В класирането по медали при мъжете България е на четвърто място с 4 златни, 2 сребърни и 5 бронзови. В класирането по точки отново сме четвърти.

Новият стадион „Българска армия“ ще е с капацитет от 16 000 седящи места, но той може да бъде увеличен, ако се прецени, че на него ще има зони и за правостоящи зрители. Това обявиха хората, които са ангажирани със строителството му. Стадионът ще отговаря на всички изисквания на УЕФА и на него ще може да се играе включително и полуфинал в Шампионска лига. Планирано е да струва около 80–90 млн. лв., обяви Данаил Димов – изпълнителен директор на Спортни имоти „Българска армия“.

Управителят на ИГА – архитектурното Бюро, работило по проекта за реконструкция на стадион „Българска армия“ – Цветан Петров, сподели, че ще бъдат върнати обратно 20 dka към парк „Борисова градина“. „ЦСКА и държавата ще върнат обратно 20 dka към парка. Това ще върне нормалното движение

Показаха новото бижу „Българска армия“

в Борисова градина. Доста от връзките и алеите са прекъснати в момента. Надяваме се новото съоръжение да подобри състоя-

нието на Борисова градина не само по време на мачовете, а и по принцип. Премахвайки тренировъчните игрища пред стадиона,

ще насадим дървета. Пространството пред стадиона трябва да бъде място, където всички да се забавляват“, заяви Петров.

Седмични акценти

Спомени за
авиобаза Узунджово

21-ви изстребителен авиополк има богата и разнообразна история. Създаден през март 1951 година като част от 10-та изстребителна авиодивизия, две години по-късно той е пребазиран от Граф Игнатиево в Узунджово. Полкът притежава внушителен самолетен парк с машини Як-11, Як-17, Як-23 и поредицата от МиГ-15 до МиГ-21. Първият полет е извършен на 12 април 1953 г. Полкът е разформирован през 1990 г.

18:30

Неделя, 30 април

и щатът му е сведен до една ескадрила. От есента на 1996 г. „Узунджово“ е включена в състава на новосформирания корпус тактическа авиация /КТА/ като 21-ва изстребителна бомбардировъчна авиобаза,

но това трае само две години. През есента на 1998 г. авиобазата прекратява своята активна дейност, а през юни 2002 г. е закрыта окончателно.

На 8 април тази година екипът на ВТК се озова на събитието, организирано от някогашните пилоти и техници, служили в авиобаза Узунджово, за да запише разказите им, да документира спомените - добри, весели или тъжни от времето на тяхната младост, когато са били готови да жертват всичко, дори собствения си живот, за да служат на България.

Гледайте филма на Симеон Идакиев „Когато грохотът загълхне“ в рубриката „Военните репортери“.

Страницата подготви
Венета ГЕРАСИМОВА

Филмите на ВТК

Тринайсет дни

Драма, политически

Режисьор: Роджър Доналдсън

С участието на: Кевин Костнър, Брус Гринууд, Стийв Кълп, Дилън Бейкър, Майкъл Фейрман, Хенри Строзилър, Стефани Романов, Кевин Конуей, Шон Дрискол, Дрейк Кук, Тим Келехър, Франк Ууд, Бил Смитрович, Лен Кариу и др.

1962 година, действието на филма се развива във вътрешния кръг на Белия дом на Джон Ф. Кенеди (JFK), тъй като набиращата за съветски ракети в Куба създава атмосфера на страх и опасност, възняна през очите на началника на щаба на Кенеди (Кевин Костнър). Ще се окажат ли САЩ в ядрена война със заплаха толкова близо до границата си?

Понеделник, 1 май

21:00

По действителен
случай

Комедия, драма

Режисьор: Роман Полански

С участието на: Ноами Авошки, Дамиен Бонар, Венсан Перез, Еманюел Сение, Ева Грийр

Писателка изживява труден период, след като излиза последната ѝ книга. Причината? Една маниакална нейна почитателка... Двете се сприятеляват все повече, докато постепенно, от приятелка и утешителка, А. се преобразява в демонична фигура и обесва живота и душата на писателката, започва да прилича на нея.

Вторник, 2 май

21:00

Сезар и Розали

Сряда, 3 май

21:00

Драма, комедия

Режисьор: Клод Соте

С участието на: Ив Монтан, Роми Шнайдер, Сами Фрей, Умберто Орсини, Ева Мария Майнеке, Изабел Юпер, Бернар Лео Кок, Анри-Жак Хоет, Бети Бекерс, Жизела Хан, Пипо Меризи, Карол Ликсън и др.

В тази история двамата влюбени правят три. Розали и Деюид... Розали и Сезар... Сезар и Деюид. Розали, красива и трудова за управление, в миналото е имала връзка с Деюид, след това тя се е омъжила, но не за дълго. След това е претърпала по своя път и тогава е срещнала Сезар, чиято буйна жизненост заволява страхотната жажда за живот на Розали. Сезар печели много пари, като разрушава автомобил, вагони в метрото, лодки. Той е луд по покера и по Розали. А момичето за него е като пето асо в ръкава му. Краят на историята? Не, началото! Те не се женят и нямат деца... Особено след като Деюид се завръща... от много отпадна и далеч! Деюид, който все още е влюбен в Розали.

Четвъртък, 4 май

21:00

Драма

Режисьор: Деюид С. Гойер

С участието на: Джон Легуизамо, Уесли Снайпс, Оливър Плат, Наташа Лион, Аюк Гос, Сам Джоунс III, Шърман Аугустус, Майкъл Грейес, Елизабет Пеня и др.

Програма 28.04.2023 – 4.05.2023

ПЕТЪК 28.04.2023 г.

07:00 Холивудски знаменитости: Дженифър Лопес
07:30 Курс по английски език
08:00 Мистерите на Лисабон /2 ep./ – сериал
09:00 Доктор Снагълс /3ep./ – за децата
09:30 Социални профили П
10:00 Животът е хазарт – изр. филм
12:00 Как работи Вселената /3 ep./ – gok. филм
13:00 Новини
13:30 Планетата Земя /28 ep./ – gok. филм
14:00 Курс по английски език
14:30 Антиутопия /1 ep./ – сериал
15:30 Около света /15 ep./ – gok. филм
16:00 Мистерите на Лисабон /3 ep./ – сериал
17:00 Доктор Снагълс /3ep./ – за децата
17:30 Как работи Вселената /3 ep./ – gok. филм
18:30 Новини
19:15 Пресечна точка с Евгени Кръстев
20:00 Антиутопия /2 ep./ – сериал
21:00 Изискана кухня – изр. филм
23:00 Новини П
23:30 Пресечна точка П
00:00 Около света /15 ep./ – gok. филм

СЪБОТА 29.04.2023 г.

07:00 Световните градове на България: Батак
07:30 Военните репортери: Разкази за Кербала бр. 11 П
08:00 Около света /16 ep./ – gok. филм
08:30 Курс по английски език
09:00 Доктор Снагълс /4 ep./ – за децата
09:30 Холивудски знаменитости: Джоуи Фостър
10:00 Изискана кухня – изр. филм
12:00 Дивият Франк в Калифорния /1 ep./ – gok. филм
12:50 Форт Саган – изр. филм
15:50 Изграждащо слънце /83 и 84 ep./ – сериал
17:30 Военните разкази: Разкази за Кербала бр. 11 П
18:00 Мис Мис и Мис Мистър с Илана Бахуйска П
18:30 Военните репортери: Оркестранти с пазони П
19:00 Възвръщането Атлас: Антигуа, Гватемала
19:30 Силком – изр. филм
21:00 Вънният мотел – изр. филм
23:00 Военните репортери: Оркестранти с пазони П
23:30 Аз не целувам – изр. филм
01:30 Около света /16 ep./ – gok. филм

НЕДЕЛЯ 30.04.2023 г.

07:00 Световните градове на България: Стара Загора
07:30 Военните репортери: Оркестранти с пазони П
08:00 Около света /17 ep./ – gok. филм
08:30 Курс по английски език
09:00 Доктор Снагълс /5 ep./ – за децата
09:30 Холивудски знаменитости: Джон Кюсак
10:00 Вънният мотел – изр. филм
12:00 Дивият Франк в Калифорния /2 ep./ – gok. филм
13:00 Бялата лента – изр. филм
15:30 Изграждащо слънце /85 и 86 ep./ – сериал /Бразилия/
17:30 Разкази за орехията П
18:00 Мис Мис и Мис Мистър с Илана Бахуйска П
18:30 Военните репортери: Когато грохотът загълхне
19:00 Един картоф, два картофа – изр. филм
20:30 Шрихи от миналото П
21:00 Изповестите – изр. филм
23:00 Военните репортери: Когато грохотът загълхне П
23:30 Изгнаници – изр. филм
01:30 Около света /17 ep./ – gok. филм

ПОНЕДЕЛНИК 01.05.2023 г.

07:00 Холивудски знаменитости: Кийфър Сърбърленг
07:30 Курс по английски език
08:00 Мистерите на Лисабон /3 ep./ – сериал
09:00 Доктор Снагълс /6 ep./ – за децата
09:30 Пресечна точка П
10:00 Изискана кухня – изр. филм
12:00 Как работи Вселената /4 ep./ – gok. филм
13:00 БГ пълководци: ген. Иван Варилчев
13:30 Планетата Земя /29 ep./ – gok. филм
14:00 Курс по английски език
14:30 Антиутопия /2 ep./ – сериал
15:30 Около света /18 ep./ – gok. филм
16:00 Мистерите на Лисабон /4 ep./ – сериал

en./ – сериал
17:00 Доктор Снагълс /6 ep./ – за децата
17:30 Как работи Вселената /4 ep./ – gok. филм
18:30 Как да се ожениш и да останеш ерген – изр. филм
20:00 Антиутопия /3 ep./ – сериал
21:00 Тринайсет дни – изр. филм
23:30 БГ пълководци: ген. Иван Варилчев
00:00 Около света /18 ep./ – gok. филм

ВТОРНИК 02.05.2023 г.

07:00 Холивудски знаменитости: Кевин Клайн
07:30 Курс по английски език
08:00 Мистерите на Лисабон /4 ep./ – сериал
09:00 Мис Мис и Мис Мистър с Илана Бахуйска П
09:30 Тринайсет дни – изр. филм
12:00 Как работи Вселената /5 ep./ – gok. филм
13:00 Новини
13:30 Планетата Земя /30 ep./ – gok. филм
14:00 Курс по английски език
14:30 Антиутопия /3 ep./ – сериал
15:30 Около света /19 ep./ – gok. филм
16:00 Мистерите на Лисабон /5 ep./ – сериал
17:00 Доктор Снагълс /7 ep./ – за децата
17:30 Шрихи от миналото
18:00 Америка – факти срещу измислици /1 ep./ – gok. филм
18:30 Новини
19:15 Спорт +
20:00 Антиутопия /4 ep./ – сериал
21:00 По действителен случай – изр. филм /копродукция/
23:00 Новини П
23:30 Спорт + П
00:00 Около света /19 ep./ – gok. филм

СРЯДА 03.05.2023 г.

07:00 Холивудски знаменитости: Кевин Бекн
07:30 Курс по английски език
08:00 Мистерите на Лисабон /5 ep./ – сериал
09:00 Доктор Снагълс /8 ep./ – за децата
09:30 Спорт + П
10:00 По действителен случай – изр. филм /копродукция/
12:00 Как работи Вселената /6 ep./ – gok. филм
13:00 Новини
13:30 Планетата Земя /31 ep./ – gok. филм
14:00 Курс по английски език
14:30 Антиутопия /4 ep./ – сериал
15:30 Около света /20 ep./ – gok. филм
16:00 Мистерите на Лисабон /6 ep./ – сериал
17:00 Доктор Снагълс /8 ep./ – за децата
17:30 Знайте с Иба Салунджиева
18:00 Америка – факти срещу измислици /2 ep./ – gok. филм
18:30 Новини
19:15 Пресечна точка с Евгени Кръстев
20:00 Антиутопия /5 ep./ – сериал
21:00 Сезар и Розали – изр. филм
23:00 Новини П
23:30 Пресечна точка П
00:00 Около света /20 ep./ – gok. филм

ЧЕТВЪРТЪК 04.05.2023 г.

07:00 Холивудски знаменитости: Леонардо ди Каприо
07:30 Курс по английски език
08:00 Мистерите на Лисабон /6 ep./ – сериал
09:00 Мис Мис и Мис Мистър с Илана Бахуйска П
09:30 Пресечна точка П
10:00 Сезар и Розали – изр. филм
12:00 Как работи Вселената /7 ep./ – gok. филм
13:00 Новини
13:30 Планетата Земя /32 ep./ – gok. филм
14:00 Курс по английски език
14:30 Антиутопия /5 ep./ – сериал
15:30 Около света /21 ep./ – gok. филм
16:00 Стъклената стая /1 ep./ – сериал
17:00 Доктор Снагълс /9 ep./ – за децата
17:30 Америка – факти срещу измислици /3 ep./ – gok. филм
18:00 Мисия Здраве с Мария Петкова
18:30 Новини
19:15 Социални профили с Евгени Мангачкиев
20:00 Антиутопия /6 ep./ – сериал
21:00 Зиг Заг – изр. филм
23:00 Новини П

ВТК си запазва правото
за промени в програматаБЪЛГАРСКА
Армия

ВЕСТНИК ЗА НАЦИОНАЛНА СИГУРНОСТ И ОТЕРАНА

ИЗДАТЕЛ

МИНИСТЕРСТВО

НА ОТЕРАНАТА

ИНФОРМАЦИОНЕН

ЦЕНТЪР НА МО

София 1000, изд. „Г.С.Раковски“ №106
e-mail: bgarmya@abv.bg;
bgarmya2@gmail.comГЛАВЕН РЕДАКТОР АНДРЕЙ РАНГЕЛОВ
ЗАМЕСТИТЕЛ-ГЛАВЕН РЕДАКТОР ВЕНИСЛАВ ЖЕКОВ
ОТВОРЕН СЕКРЕТАР НИКОЛАЙ БЕРКОВСКИРЕДАКТОРИ: ЛЮБОМИР ДЕНОВ, СПИРОН СПИРДОНОВ,
ПЛАМЕН ДИМИТРОВ, СВЕТОЗАР СТОЯНОВ, ДИМИТЪР ИМЕВ,
РОСИЦА ЦОНЕВА, ЕВГЕНИ ГЕНОВ;
КОРЕСПОНДЕНТИ: ЦОЛКО ДЯНЧАНСКИ - ПЛОВДИВ,
АТАНАС ПАНАЙТОВ - ВАРНА;
ФОТО: КЛИСМИР ТОДОРОВ, НИКОЛЕТА РАЙДОВСКА;
ДИЗАЙН: НИКОЛИНА ВОЙНОВА, ИВАНКО ДИМИТРОВ;
КОРЕКТОР МАЯ НИЧЕВА;
РАЗПРОСТРАНЕНИЕ: НЕДЯНКО СТОЙЧЕВ, ДЕНКО МИЛЕНОВ
ДЕПУТАТ РЕДАКТОР ПЛАМЕН ДИМИТРОВВЕСТНИК
„БЪЛГАРСКА АРМИЯ“
Е ПРОДЪЛЖИТЕЛ НА
„ВОЕННИ ИЗВЕСТИЯ“
„НАРОДНА ОТЕРАНА“,
„НАРОДНА ВОЙСКА“
И „НАРОДНА АРМИЯ“РЕДАКЦИОННО ПРИ-
КЛЮЧВАНЕ НА БРОЯ -
В ЧЕТВЪРЪК 16 Ч.Печат - „Аленис
Принт“ ЕООД

ОТВЕЩАЮ: Кос, Пехотинец, Рана, Инара, Наган, Редан, Каракал, Ветеран, Табак, Варене, Рин, Рок, Тибет, Лин, Рэй, Новак, Мител, Пити, Завет, Рикер, Ла, Дивеч, Репин, Нотис, Иин, Ренос, Наваха,с, Кохинон, Тиран, Ратани, Рът, Макет, Варан, Бон, Педал, Чилик, Невя, Карол, Моник, Кирил, Ресал, "На лов", Макак, Непал, Налеп, Рона, Сенатор, Некар, Росица, Зон, Ловец, Чагал, Риг, Навигатор, Карбина.

СУДОКУ

		7				3	9	4
		2	9					
	3							5
3	1							
					2			
9				8			3	6
				3				
	7			5		9	6	
			8	6	4		2	

Имало едно време в Мексико

Светлозар СТОЯНОВ

Тъй като столицата Мексико Сити е град, свързан със света – по-скоро с голямата свят, отколкото с вътрешността на страната, – за да почувстваш дъха ѝ, за да усетиш

ритъма на гревното ѝ сърце

трябва да се отправиш към потъналите в прахоляк джунгли и загадъчност археологически останки в провинцията.

След едночасов вътрешен полет кацаме в Оахака, административен център на едноименния щат, населен предимно с индианско население. И тук може би трябва да отворя скоба, за да уточня, че когато става въпрос за древни цивилизации в Мезоамерика, средният българин разбира най-вече ацтеките и предхождащите ги май, като в повечето случаи не е чувал нито за олмеки, толтеки или сапотеките. Всъщност на територията на Мезоамерика (днешно Мексико, Белиз, Гватемала, Хондурас, Никарагуа и Салвадор) в различни исторически периоди са съществували над 2000 самостоятелни цивилизации, някои от които връстници на Древен Египет, Асирия и Вавилон.

Накратко, отправяме се към руините на Монте Албан (Бялата планина). Сапотекската предколумбова цивилизация процъфтява тук, където е просъществувала 2500 години. Стъпаловидни пирамиди, храмове, олтари, гробници, скални барелефи и произведения от дялан камък (вкл. игрище за игра на топка, което недвусмислено свидетелства коя е истинската родина на футбола). Околността е подходяща за селско стопанство, особено царевича. Технологиите на сапотеките и научните им постижения подобно тези на египетската култура се развиват в отговор на практическите им земеделски нужди. Те овладяват мелиорацията, установяват календар за навременна сеитба, създават писменост, за да записват добивите си, а във военното дело

използват броня от памучен текстил

Независимо от тактическите тънкости на сапотеките войните им са победени от испанските конкистадори само след няколко кампании между 1522 и 1527 г.

Друга, не по-малко тайнствена цивилизация, е изградила Теотихуакан, религиозен комплекс на не повече от 50 км от Мексико Сити. Дори свирепите ацтеки били обзети от страхопочитание при първата си среща с Теотихуакан (в превод от науатл, езика на ацтеките – „Там, където са родени боговете“). През XIII в., когато ацтеките нахлули в Централно Мексико, някога процъфтяващият град – достигнал зенита си през 400 г. сл. Хр., – отдавна вече бил изоставен от загадъчните си строители. Ацтеките дали на мястото настоящето му име и нарекли най-импозантните му сгради според своите собствени вярвания – Пирамидата на Слънцето и Пирамидата на Луната. Като решили, че някои от постройките

Местна индианка продава сувенири на фона на Пирамидата на Луната в Теотихуакан

Загадъчните цивилизации в Централна Америка са ни завещали повече въпроси, отколкото отговори за себе си

Монте Албан, столицата на сапотеките

Фото авторът

Тази гвайсетонна глава с негроидни черти е дело на загадъчните индианци олмеки, които някои учени считат за потомци на древните финикийци

са гробници, те кръстили основния булевард „Пътят на мъртвите“. Оказва се, че преценката им е неверно точно. В Пирамидата на Луната впоследствие съвременни учени откриват погребения, които са едновременно пищни и ужасяващи. Пътят на мъртвите пресича церемониалния център на Теотихуакан и

свършва пред Сиудадела (Цитаделата) – стъпаловидна платформа за публични ритуали.

Извървяхме целия „мъртвешки“ път от 5 км в жегата до там, като лично аз не престанах да се чудя на вкопаните стъпаловидни структури по протежението на „булеварда“, за които нямаш никакво

обяснение, а те са десетки една след друга. И никъде капчица сянка, ни листенце от дръвче да си починеш. Добре че вече си бях купил сламено сомбреро с каубойски профил – единствената подходяща за този климат шапка.

Но да се върнем в историята. Не знаем защо, но около 600 г. голяма част от населението напуска Теотихуакан. Посланието обаче е едно: войните от Теотихуакан властвали с брутална сила над обширни части от Централна Америка. Открити са останки от човешки и животински тела, използвани в жертвоприношенията. Жертвите вероятно са били вражески войни, заловени по време на битка и докарани в града, където били убивани ритуално в чест на боговете.

Съвременната наука знае твърде малко за толтеките. Известно е само, че

през X в. държавата им се разпада

в резултат на епидемии и нашествия. Толтеките се опитват да създадат нова държава с център гр. Тула, но и тя не просъществува дълго.

Връзката между толтеките и майте е все още предмет на дебати. Има предположения, че толтеките са мореплаватели от финикийски произход, които напуснали Стария континент.

Накрая стигаме до музея на открито Ла Вента във Вилхермоса, столицата на мексиканския щат Табаско. Тук откриваме културата на олмеките, които се счита за най-ранната, известна в Америка – от 1600 г. пр. Хр. докъм 400 г. сл. Хр. Освен пирамидите и сфинксове една от големите загадки в археологията остават каменните глави, които могат да се видят тук. Те тежат от 6 до 20 т и са изобразени с негроидни черти на лицата – т.е. логичното им място е по-скоро Африка, а не в Латинска Америка. Как обаче е възможно подобно пътешествие преди 3000 години? Изследователите Тур Хейердал и Тим Северин твърдят, че в дълбоката древност е имало редовни мореплавания през Атлантика между Африка и Америка.

Не са открити следи от произхода на олмеките. Те се появяват в земите на Мексиканския залив от нищото, когато вече са носители на високи културни достижения. Социална им структура, религия, обичаи и език са неизвестни, а и не е открит нито един човешки скелет от тази далечна епоха.

Намерени са обаче детски играчки, изобразяващи кученца, монтирани на платформи с колела. Дотогава се е смятало, че преди Колумб в Америка не са познавали колелото. Находките обаче опровергали установеното мнение. По-късно се оказва, че в цивилизацията на майте също правели подобни играчки на колела. Това означава, че индианците познавали колелото, но по някаква причина не са го използвали в стопанската си дейност и бита.

Пътят на мъртвите в Теотихуакан, а на заден план – Пирамидата на Слънцето

